

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૫૨૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પારસમણી

વિષય દે. : ૧૨૧

૪-૧૧૧ ૯૫૨૧ ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

પારસમણી

ભજન સંગ્રહ.

સંતો અમે વહેવારીઆ શ્રી રામનામનારે. (૮૬)

વેપારી આવે છે બધા જામ જામનારે—સંતોં

અમારું વસાણું સંતો, સૌ કોને ભાવે, (૨)

અઢારે વરણ જેને વહોરવાને આવે—સંતોં

લોખ કરોડ લેખાં નહી, ને પાર વિનાની પુંજ, (૨)

બહોરવું હોય તો બહોરી લેજે, કસ્તુરી છે સોંધી—સંતોં

આવરોને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરણું નામ,

ચીઠીમાં ચત્રુભુજ લેખીયા, નરસૈયાણું કામ—સંતોં

૨

જે ધેર હરિજન હરીરસ ગાય, તેતો નીત્યમંજામાંનાય (૨)

અડસઠ લીરથ ગુરને આંમણે, (૨) દુર મથે શું થાય—જે

ધ્રુવ નાદા પ્રહ્લાદ નાદયા, હેતે નાદા હનુમાન, (૨)
 પ્રીત કચી પરીક્ષત નાદા, (૨) ભેગી શુકદેવ ગાય-જે
 સહુ સંત ચણી ધારણ બાંધ્યું, જ્ઞાન મંગા તોલાય (૨)
 જપતપતીરથજેડેમળ્યા (૨) તેમાં સર્વ સાધન મળી જાય.
 ભલેમળ્યામેહેતાનરસિહનાસ્વામી, હેતેહરીનાશુભગાય
 જ્ઞાનમંગાનો મહિમામોટો, મુખે કહ્યો નવ જાય જે૦ (૨)

હરીનો મારગ છે શુરાનો નહી કાયરનું કામ જોને;
 પરથમ પહેલું મુસ્તક મુકી, વળતી લેણું નામ જોને,
 મુત, વિત્ત દારા શીશ સમરપે, તે પામે રસ પાવજોને,
 સિંધુ મધ્યે મોતી લેવા માંહિ પડ્યા મરજવા જોને.
 મરણ આગમ તે ભરે મુઠી, દીલની દુગ્ધા વામે જોને,
 તીરે ઉભો જુવે તમાસો, તે કોડી નવ પામે જોને.
 પ્રેમ પંથ પાકવની જવાળા, ભાળી પાછા ભાગે જોને,
 માંહી પડ્યા તે મહામુખ માણે, દેખનારા દાઝે જોને.
 માથા સાટે મોંધી વસ્તુ સાંપડવી નહીં રહેલ જોને,
 માહાપદ પામ્યા તે મરજવા, મુકી મનને મેલ જોને,

રામ અમલમાં રાતો માતા, પુરા પ્રેમી જન જોને;
મીતમના સ્વામીની લીલા, નીરખે રજની દિન જોને.

૪

હરીને ભજતાં હજુ કોઈની લાજ, જતાં નથી બહિર;
જોને સુરતા સામગીયા સાથ, વદે વેદ વાણીર. (ટેક)
વહાલે ઉમાયો પ્રહ્લાદ, હિરણ્યકશ્વપુ માયોરે.
વિભાષણને આપ્યું રાજ્ય, રાવણ સંહારોરે.--હર ૧
વહાલે નરસિંહ મહેતાને હાર, હાથો હાથ આપ્યોરે
ધ્રુવને આપ્યું અવિચળ રાજ, પોતાનો કરી થાપ્યોરે. ૨
વહાલે મીરાં તે બાઈનાં ઝેર હાગાહાગ પીધારે,
પંચાળીનાં પુર્યા ચીર, પાંડવ કામ કીધારે--હ૦ ૩
આવો હરિ ભજવાનો લ્હાવો, ભજન કોઈ કરશેરે,
કર જોડી કહે પ્રેમલદાસ, ભક્તોનાં દુઃખ હરશેરે--હ૦ ૪

૫

તારા મનમાં જાણે જે મરડું નથીરે,
એવો નિશ્ચય કર્યો નીરધારે;
તેમાં ભુલી ગયો ભમ તનનેરે.

ટેક.

ધન દોલત નારીને ઘણા દીકરા,	તેમાં ૧
ખેતીવાડી ઘોડાને દરબાર.	
મેડી મંદિર ઝરૂખાંને માળિયાં,	તેમાં ૨
સુખદાયક સુંદર સેજ.	
માદી તક્કીયાને ગાલ મશુરીયારે,	તેમાં ૩
અતિ આડ કરે છે એજ.	
નીચી ખાંધ કરીને નમતો નથીર,	તેમાં ૪
એવું સાધુ સંગાથે અભિમાન.	
વનમાળી મોહનજીની મુરતિર,	તેમાં ૫
તેની સાથે ન લાગે તાન.	
પાપ અનેક જન્મનાં આવી મહ્યાંરે;	તેમાં ૬
તારી મતિ મલિન થઈ મંદ.	
દેવાનંદના વહાલાને વિસરી મયારે,	તેમાં ૭
તારે પડ્યો ગળે જેમ ફંડ.	

તારા માથે નખારાં વાગે મોતનારે,
 નથી એક ઘડીનો નીરધાર;

તોય જણ્યા નહીં જમદિશનેરે.	ટેક.
મોટા મેલીને રાજ મરી મયારે,	
બેને બતાં ન લાગી વાર.	તોય૦ ૧
તાડું બેળન મયું જખ મારતુંરે,	
માથે કાળા મટી મયા કેશ.	તોય૦ ૨
તતકાળે લેવાને જમ આવીયારે;	
તેનો ભાળી ભયંકર વેશ.	તોય૦ ૩
રોમ કોટિ વિંછુ તણી વેદનારે;	
દુઃખ પામ્યો તું દેવના ચોર.	તોય૦ ૪
સમાં સ્વારથી મળ્યાં સઉ લુટવારે;	
તેનું જરાએ ન ચાલે બેર.	તોય૦ ૫
જીભ દુઝી પડીને તુટી નાડીયારે,	
થયું દેહ તળ્યાનું તરકાળ.	તોય૦ ૬
દેવાનંદ કહે નવ જણ્યા નાથનેરે,	
મળ્યો મનુષ્ય દેહ વિશાળ	તોય૦ ૭

મુખ છે તમારા શરણમાં-હો શામળીયાલ,
એ મારા ગુરુએ કહ્યું કરણમાં-હો શામળીયાલ (ટેક)

જય તય તીરથ ચારે પદારથ હોવાલા,
 એ મારા ગુરજના ચરણમાં-હો શામળીયાલ-સુખ.
 પ્રેમે કરીને મારે મંદીરે પધારો વહાલા,
 ને જોશો જોશો જાત કુળવરણમાં-હો શામળીયાલ-સુખ.
 મીરાંબાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વહાલા (૨)
 આડે આવજો મારા મરણમાં હો શામળીયાલ-સુખ.

૮

સુખ દુઃખ મનમાં ન આણીયે, ઘટ સાથેરે ઘડીયાં,
 ટાળ્યાં તે કોઈના નવ ટળે, રઘુનાથના જડીયાં-સુખ.
 નળ રાજ સરખો નર નહીં, જેને દમયંતી રાણી,
 અરધવસ્ત્રે વનમાં ભમ્યાં, ન મહ્યું અન્નને પાણી-સુખ.
 પાંચ પાંડવ સંરખા બાંધવા, જેની દ્રૌપદી રાણી;
 બાર વરસ વન ભોગવ્યાં નયણેનીંદ્રા ન આણી-સુખ
 સીતા સંરખી સતી નહીં, જેના રામજી સ્વામી;
 રાવણ તેને હરી ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી-સુખ
 રાવણ સરખો રાણ્યો, જેની મદોદરી રાણી;
 દશ મસ્તક છેદાઈ ગયાં, બંધી લંકા લુટાણિ-સુખ

હરીશ્ચંદ્રરાય સંતવાદીઓ, તારા લોચના રાણી;
 તેને વિપત્તિ બહુ પડી, બચાઈ નીચ ધેર પાણી-સુખ
 સર્વ દેવને જ્યારે હીડ પડી, સમચાઈ અંતરબમી,
 ભાવટ ભાગી ભુધરે, મહેતા નરસંધનો રચામી-સુખ

૬

હરિજન થઈને, હાણુવરધ સુખદુઃખ મનમાં ન ધરીએ,
 ટાળ્યાં નહીંજ ટળે. ઘટ સાથે ધડીયાં હીંમતનવહારીયે
 જુઓ કદરજ મહા દુઃખીયા કહાવ્યારે.
 કદી સુખ દુખ મનમાં ન લાવ્યારે
 તોએ મોહનના મનમાં ભાવ્યારે—હરિજન.
 જુઓ પાંડવ પ્રભુજીને અતિ પ્યારારે,
 પક્ષ એક ધડી નવ રહે ન્યારારે,
 તોય વન બટકયા સંમલક ઠારારે—હરિજન.
 વાસુદેવ દેવકીજી બેઠે બંધન રહારે,
 પ્રભુ પુત્ર થયાને દુખ દુર મચારે—હરિજન.
 એક સમજીને હરખને શોક તણ્યારે;

એક તાર મન થઇ પ્રભુને ભજ્યેરે,
કહે મુકતાનંદ હરિને ભજ્યેરે—હરિજન.

૧૦

પ્રભુએ ધાયું હોય તે થાય,
હાપણ કોઇનું કામ ન આવે,
કરોને કોટી ઉપાય—હારે હારે કરોને પ્રભુ.
ભ્રમ, અરજીન, સહેદેવ. નકુળ,
પાંચમા ધર્મ કહેવાય;
એ પાચેનાં દેખતાંજરે,
સતી કેમ તે લુટાય—પ્રભુ.
રામ જેવા સત પુરુષ કહીએ,
ને તે પણ વનમાં જાય.
સતી શીતાને કલંક ચઢાવ્યો.
તો રાવણ શીર રોળાય—પ્રભુ.

૧૧

જીવતું શીદને ચીંતાકરે, કૃષ્ણને કરડુંહોય તે કરે (ટક)
તું અંતર ઉદ્દેશ કરે, તેથી કારજ થું સરે;

ધણીનો ધાર્યો મનસુખો હરબ્રહ્માથીનવ ફરે—કૃષ્ણ
 દોરી સર્વની એના હાથમાં ભરાવ્યું ડમલું ભરે;
 જેવો જંગ વગારે જંગી, તેવો સ્વર નીસરે—કૃષ્ણ
 જેવું જેટલું જે જેમ કાળે, તે તેને કર ઠરે;
 તેમાં ફેર પડે નહિ કોઈથી, શીદ પુલકને મરે—કૃષ્ણ
 તારું ધાર્યું થાય એટલું, હરી ઇચ્છા અનુસરે;
 સદાકાળએરીતનભેનહી, શીદહું પશુમનમાંધારે—કૃષ્ણ
 થવાનું તે અણચીંતવું થાશે, ઉપનીષદ આચરે;
 રાખ ભરોસો રાધાવરનો, દયા તું શીદને ડરે—કૃષ્ણ

 ૧૨

સર્વ તણને ભણ્યે શ્રી ગોવિંદને,
 જે નારાયણ નોધારાનો આધારભે;
 ભાંગે સંકટ કુડારે સંસારનાં.
 જેને નામે ઉતરીયે ભવપાર ભે—સર્વ
 અપર માને વચને ધરવણ વન ગયા,
 નારદભણ્યે ક્રીધા છે ઉપદેશ ભે;
 જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ્ય તે મનમાં આણીયાં.

પ્રભુ ભળ્યા કાંઈ ત્યાં જઈ જાળેવેશને—સર્વ
 દેવ પુત્ર મહાદેવ આગે થયા,
 લાગ્યો છે કાંઈ પિતા પુત્રનો વાદને;
 સ્તાંભ થકી પ્રગટયારે નરસિંહરૂપ ધરી,
 શ્રી મહાપ્રભુજીએ દીધો તેને સાદને—સર્વ,
 લાખાગ્રહમાં પાંડવોને આવી મળ્યા,
 ભક્તજનોને દીધી છે વહ્ની ધીરને;
 સમરણ પહેલાં આવ્યાછોરે તમે સદા,
 ભક્તજન ઉઝાર્યા પાંચે વરને—સર્વ.
 સુદામાનું દારીદ્રપણું તો જાણીયું,
 મુષ્ટિલ તાંદુલ ઓરોગ્યા મહારાજને;
 દાસ દયાના પ્રભુજી કરૂણા કરી,
 ભક્તજનના કીધાં કાંટીક કાઢેને—સર્વ.

ધન્ય જેણે હરિગુણ માયા—સંસારીયામાં.	ધન્ય.
બીજ સૌ જાણે બવાયા—સંસારીયામાં.	ધન્ય.
હાથી ઘોડાને મુખપાલ બેઠે થું થયું.	(૨)

શું થયું મેળવિ માયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

કંઠ સાહીને જમ જમ કાઢશે પાલમાં.

દુર રહેશે સુતવિત્ત જાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

હયા પ્રીતમ ભળે નંદના કુંવરને.

(૨)

સફળ થાશે તારી કાયા—સંસારીયામાં ધન્ય.

વહાલો પ્રેમને વશ થયા રાહરે,

એમાં શું કરે પંડીતને કાહરે,

વહાલો,

કરમાબાધનો આરોગ્યો ખીચડો,

ને વિદુરની ખાધી ભાલ;

બુઠાં ખોર શવરીનાં ખાધાં,

વહાલો છપ્પન ભોગ મેલ્યાં ત્યાગીરે.

વહાલો.

વિદુરને ઘેર શ્રી કૃષ્ણ પધાર્યા

ને કેળાં આજ્યાંતાં માગી,

મર્ત કાઢી નાંખીને છાલ ખવરાવી;

વહાલો તોએ ન જોયું ભગીરે,

વહાલો.

શુષ્ક હતી તે પોપટ પઢાવતી,
ને તેમાંથી નેહ લાગી.

ભગવાન હતા તે સહેજમાં મળ્યા;
એની સંસારની ભ્રમણા ભાગીરે વહાલો,
ભક્તની લોક નિંદા કરે;
ને જગત થયું છે બહુ પાછ;
ભલે મળ્યા મહેતા નરસિંહનો સ્વામી,
માંથે ગીરધર રહ્યો છે ગાજરે. વહાલો,

જે કો પ્રેમ અંશ અવતરે, પ્રેમરસ તેના ઉરમાં ઠરે. ૧૬૬.
સિંહણ કેરું દુધ હોય તે, સિંહણ સુતને ઝરે. (૨)
કનક પાત્ર પાપે સહુ ધાતુ, ફેડીને નિસરે-પ્રેમરસ.
અકરખોરનું શાકર જીવન, ખલના માણજ હરે, (૨)
સારસિંધુનું માછલડું, જ્યમ, મીઠાં જળમાં મરે-પ્રેમ.
સોમવેલી રસપાન શુદ્ધ જે આહણ હોય તે કરે, (૨)
વમળ વંશીને વમન કરાવે, વેદ વાણી ઉચ્ચરે-પ્રેમ.

ઉત્તમ વસ્તુ અધીકાર વીના મળે, તદપિ અર્થ ન સરે,
 મચ્છભોગી બમવો મુકતાફળ, દેખી ચંચુ ન ભરે. પ્રેમ.
 એમ કોટિ સાધને પ્રેમ વિના, પુરષોત્તમ પુઠ ન ફરે. (૨)
 દયા પ્રીતમ શ્રીગોવરધન ધર, પ્રેમ ભક્તિથે વરે. પ્રેમ.

૧૬

રામ બાણ વાગ્યાં હોય તે બણે,
 ઓલ્યા મુરખ મનમાં શું આણે. (૮૬)
 ધરવને વાગ્યાં પ્રહલાદને વાગ્યાં,
 તો ઠરીને બેઠા ઠેકાણે.
 મર્જવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં,
 એ તો વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.
 મોરધવજ રાબનુ' મન હરી લેવા,
 હરિ આવ્યા તે ટાણે.
 લકષ્મ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું.
 પત્ની પુત્ર બેઠે તાણે.—રામ.
 મીરાંબાઈને ક્રોધ કરીને,
 રાણોજી ખડમજ તાણે;
 વિખના પ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્ય.

એ તો અમૃતને ઠેકાણે--રામ.
 નરસિંહ મહેતાની હુંડી સ્વીકારી,
 ખેપ ભરિ ખરે ટાણે.
 આમળ સંત અનેક આધાર્યા,
 એવું ધનો ભગત ઉર આણે.--

૧૭

મારે વરતો વિઠલ વરને વરણું છે રે,
 હાંહાંરે મારે વરતો—
 બીજને મારે શું કરણું છે. મારે વરતો.
 નંદના કુંવર સાથે નેહડો બધાણો હાં, (૨)
 મારે ધ્યાન ધણીનું ધરણું છે રે,
 હાંહાંરે મારે ધ્યાન. બીજને.
 અવર પુરપત્ની મારે આશ નથીરે હાં (૨)
 મારે છોગાળાને છોડે પાર પડણું રે;
 હાંહાંરે મારે છોગાળા. બીજને.
 સંસાર સાગરમાં મોહજળ ભરીયોરે હાં. (૨)
 મારે હરિના ભરોસે તરણું છે રે,
 હાંહાંરે મારે હરિને. બીજને.

બાઈ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગારધરના ગુણ હાં. (૨)
 મારે રાસ મંડળમાં ફરવું છે રે,
 હાં હાં રે મારે રાસ. બીજને.

શ્રી વલ્લભ વિઠલ શ્રીજી સ્વામી, શામળીયા વાલા;
 સધળું સમજે છે અંતરજામી. નંદલાલારે.
 ભય તો લાગે છે મુજને ભારી, શામળીયા વાલા;
 અંતકાળે શી વલે થશે મારી. નંદલાલારે.
 સેવા સમરણ ભાવે કીધું, શામળીયા વાલા;
 રંક સાધુને દુખ દીધું. નંદલાલારે.
 વેદ ધર્મને વિસાર્યા, શામળીયા વાલા;
 અવગુણ ભર્યા છે મુજમાં સારા. નંદલાલારે.
 સહુ જાણે છે ભક્ત સાચો શામળીયા વાલા;
 પાખંડી પાપી નથી કાચો. નંદલાલારે.
 બાંધ્ય બ્રહ્માની લાજ ધરજે, શામળીયા વાલા;
 પીડા ન પામું એવું કરજે. નંદલાલારે.
 સન્મુખ લોચનમાં આવી રહેજે, શામળીયા વાલા;
 દોષ ન ભરેશો દરશન દેજે. નંદલાલારે.

શ્રીમુખ ઘોડ્યા તે સાચુ કરજો, શામળીયા વાલા;
 દુઃખ દયાનાં સર્વે હરજો. નંદલાલારે,

કાયા જીવને કહે છેરે, મુણે મારા પ્રાણપતી;
 મેલી મુજને ક્યાં જાઓછેરે, આ વગડામાં અથડાતી. ૧
 જીવ તમારા લીધેરે, આલું છું હું મદમાતી;
 તમ વિના નહીં મારેરે, આ દેહીના સંજાથી. ૨
 જ્યારે તમે જાશેરે, ત્યારે તો મારી શી રે મતી;
 જ્યારે જાવુંજ હતુરે, ત્યારે પ્રીત કરવી નતી. ૩
 થણાં લાડ લગાવ્યારે બેગી બેસી જમતી,
 હવે કેમ તરછોડીરે, આવી કેમ ફરી મતી. ૪
 કાઢક ગુરજ મળીઆરે, અમમ અમાધ મતી;
 કરશે પ્રહ્મ સ્વરૂપેરે, એ હું જાણતી નોહોતી. ૫
 છો દેવ નીરંજનરે, મુળે મંજળ મુરતી;
 તારો બેઠ ન જાણ્યોરે, એવિ તારી અકળમતી. ૬
 મારી કરણી ના બેશેરે, હું કરજોડી કરમરતી;
 મેલી માયાને ચૈતનરે આલ્યા અમરાવતી. ૭

દાસ નારણસીંગ કહે છેરે, માયા પછે રહી રોતી;
ગુરૂ ગોવિંદને ભજશેરે, થશે તેની સત્ય મતી. ૮

૨૦

જીવ કાયાને કહેછેરે, હું પંખી છું પરદેશી;
અમે કયાં સુધી રમીએરે, નથી અહિંના રહેવાશી.
તારા મોહના તે ફંદમારે, પડી અમને ફાંશી;
તારી વાસના લીધીરે, ફર્યા લખ ચોરાશી, ૨
ગુરૂએ સમજ પાડીરે, જોયું સરવે તપાસી;
નીરખ્યા બ્રહ્મા સ્વરૂપનેરે, પોતાનું રૂપ પ્રકાશી. ૩
મારિ કેડજ મેલીરે, શાને કરો ઉદાશી;
તમને તિરથ કરાવ્યારે, શ્રી મંજાને કાશી. ૪
થયા રૂપ અરૂપરે, માયા ત્યારે દૂર ખશી;
ભળ્યા તેજમાં તેજરે, હરી જેને મયા વશી. ૫
દાસ નારણસીંગ કહેછેરે, અચળ થયા અખીનાશી,
ગુરૂ ગોવિંદ ભજશેરે, અમરાપુરના વાશી. ૬

૨૧

જોડુરે એક મેંના પોંપટનું, 'પાંજરું' આ કાયાકંચનનું;
મેંના માયા હરીની દાસી ચૈતન પોપટજી આવનાશી,

- જીઓને અંતરમાં પ્રકાશી, જોડુ ૧
 કારીગર પુરા કહેવાતા, પંચરંખી પાંજરું વડતા;
 તેમાં માંહી પોપટજી રહેતા, જોડુ ૨
 ચૈતનનું તો તેજ બહુરે તપે, શોભે પરિબ્રહ્મની રૂપે;
 બેઠારે માંહી મહા મંત્રને જપે, જોડુ ૩
 મેંનારેમાયાપોપટનીનજરેપડી, પોપટજીનું મનડુલ્લેખહરિ;
 પોપટજીની મત સમુજાગી ફરી. જોડુ ૪
 મેંનારેતું તો આવનેઓરી, મારીનેતારીસરખીબનેજોડી;
 મેનાઅ નાંખી મોહ તણી દોરી. જોડુ ૫
 હવેરે મેના કહેછેપોપટને આવિનેહું તો વરંછું તમને;
 રખેને દગો દેતાજી અમને, જોડુ ૬
 એવુંરેમુજીપોપટથયોબેહાલ, તેમતેમમેંનાકરેજઈબંહાલી
 મેંનારે તને કરવા હું ન્યાલ. જોડુ ૭
 હવેરેમેનાપોતેમનમાંહસી, હું તો પેલાપોપટનેરૂઢિએવસી;
 એનેરે લેધ ફેરવું ચોરાશી. જોડુ ૮
 પોપટજીતો બહુવું એ બુલી મયા, જઈને પેલીમેનાના
 વશમાં રહ્યા;
 પોપટજી હવે મોહ ફરીઆમાં વહ્યા, જોડુ ૯
 હવેરેમેનાપોપટજીબંને, બેઠારેહતોકાળખીલાડો કને;

જઘને પેલા પોપટજીને હણે. જોડુ ૧૦

હવેરે પોપટને લાગ્યું ખાર, પેલુરેસુખ ક્યારેમયુંમાર;
પડેછેમારેમરણું ને અવતરણું જોડુ ૧૧

ચૈતન મટી જીવ સ્વરૂપે થયા, જ્યારે પેત્રી માયાના
વશમાં રહ્યા.

માટેરે લખ ચોરાસીમાં ગયા. જોડુ ૧૨

નારણસીંગ ગુરૂ ચરણની આશ, માયા થકી થમને
બેઠોછું નિરાશ,

ઓપોને હરી ચરણ કમળમાં વાસ. જોડુ ૧૩

૨૨

નાથકેસેગજકોબંધજોડાયો, એહિઅચરતમોહેઆયો. ૧૦

મજ ઓરગ્રાહલડત જળક્ષીતર, લડતલડત મજ હાથે. ૧

જવપુર સુંઠ રહિ જળ ઉપર, તમહરીનામ પોડાયે. ૨

સવરીકે બોર સદામાંકે તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોમલમાયો; ૩

દુરભોધનકે મેવોહી ત્યાગ્યો, ભાજી ત્રિદુર ઘર પાચો. ૪

પેઠે પાતાળ કાળી નામ નાથ્યો, ફેણ પર નરત કરાયો; ૫

ગીરી ગોવરધન કરપર ધારો, નંદ ઘેર લાલ કહાયો. ૬

અગાશુર માયો, અગાશુર માયો, દાવાનળ પાનકરાયો; ૭

સ્થ'ભકેડીહિરણ્ણાકશ્યપ માયો', નરસિંમનામધરાયો. ૪
 અબમેલ મજ ગુણુકા તારી, ધરપતીકો ચીર પુરાયો;
 પયપાન કરતા પુતના મારી, કુબ્જકો રૂપ બનાયો. ૫
 દુરજોધનકો માન ઘટાયો, મોહી ભરોંસો આયો;
 શબ્ધ સખીયનમીલીક'ગનખાંધ્યો, રશમખાંડખંધાયો. ૬
 છુટે નહી રાધાજીકો કંમન, કેસે એ ધનુષ ઉડાયો;
 ખોલ કોટડી પારથ ધાયો, મરડકુ નાજ સંતાયો. ૭
 છુટે નહી રાધાજીકો કંમન, એ બલ કાંઠારે છુપાયો;
 જોગી જોકો ધ્યાન ધરતહે, ધ્યાન ધરત નહી આયો;
 સુરદાસ પ્રભુતિહારોમીલનેકું, જસોદાશી ઘેન ચરાયોટ

તેરે દયાધરમ નહી મનમે, મુખડાકયા દેખે દરપનમેટક.
 જબલમ પુલ રહે પુલખાડી; ખાસરહે નીજ પુલનમેં,
 એકદીન એસી હો જવેગી, ધની ઉડેગી તનમે મુ. ૧
 ચુવાચંદન અખીર અરમજ, શોભે ગોરે તનમેં;
 ધન જોખન ડોંગરકા પાની, ઢલ જવેમા ખીનમેં મુ. ૨
 નદીયાં ઘેરી હરી નાવ પુરાની, ઉતરી ચાહે સંમમે;
 ગુર મુખ હોય સો પાર ઉતરે, નુમરાકુખે ઉનમે, મુ. ૩

કવડી કવડી માયા ભેડી, સુરત હરી નિજ ધનમે;
 દશદરવાજાધેરલીએ જબ, રહીમઠમનકી મનમે. મુ૦૪
 પમડીયાં બાંધે પમ સવારે, તવ જુલા જુલે પલનેમે;
 કહે કબીરા સુનો ભાઈસાધુ, એકલાલડરહેમનમે. મુ૦૫

ભાંઠાં ભેરો ત્યાંદુખીયાંબાબા, એ કયા વડ રહેમનમે;
 ભેગી દુખીયા જંગમ દુખીયા, તપશીકુ દુખ દુના;
 આશા મનશા સબ વ્યાપી, કોઈ પહેલ નહી સુના. ૧
 રાજ દુખીયા પ્રજ દુખાયા, દુખાયા ધર ઘેરાગી;
 દુખ કારણશે શુકદેવને, હદરકી માયા ત્યાગી. ૨
 સાચ કહેતો સખ જમ દુખીયા, જુઠા કહી ન ભઈ;
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દુખીયા, અને શ્રી જમાઈ. ૩
 ધુત દુખીયા, અબધુત દુખીયા હય ધન રંઠા;
 કહેત કબીરા નહિ એ દુખીયા, અને મનકુ જતા. ૪

ધન ડોકાર રૂઠુ ગામ, વસે મારો વહાલોરે;
 શામળીઓજ ચતુર સુજણ, તેને જોવા ચાલોરે. ૧

બહુ બોડાણાની પ્રીતે, પ્રભુજી પધાર્યારે;
 અહીંયાં આવી ઉત્તમ ક્રીધા કે, અયમ ઓધાર્યારે. ૨
 ઘણા પાપી તે પાવન થાય, દરશન કરતારે;
 દુખ જનમ મરણના જાય, સામા હમ ભરતારે. ૩
 એવો આનંદ રૂપી અખંડ, અંતરજનીરે;
 વહાલો પ્રેમ તણે વશ થાય, પ્રિતમજનો સ્વામિરે;
 એતો ભક્તિતણે વશ થાય, પ્રિતમજના સ્વામિરે. ૪

ગોવિંદજી પ્રાણ અમારેરે, મને જુગ લાગ્યો ખારેરે;
 મુને મારો રામજી ભાવેરે, બીજેમારીનજરેનઆવે. ૧
 મિરાંબાઈના મોહાલમાંરે હરિ સંતક વાસ;
 કપટીથી હરી દુર વશેરે, મારા સંતનકેરીપાસ. ગો. ૨
 રાણેજી કામળ મોકલેરે, દેજે મીરાંને હાથ;
 સાધુનીસંજતછોડી દો, તમોરાખો દુનીયામાં લાજ. ૩
 મિરાંબાઈ કામળ મોકલેરે, દેજે રાણાને હાથ;
 સાધુના સંજત કબહુ ન છોડુ, નહિરહુતમારીપાસ. ૪
 વિખનો પ્યાલો રાણે મોકલ્યોરે, દેજે મિરાંને હાથ;
 અમ્રત કરી મિરાંપીગયાંરે, જેનોહરીએઝાલ્યો હાથ. ૫

સાઠવાળા સાંઠ શણુમારજેરે, જાણું સો સો કોશ,
 રાણાજીના દેશમાંરે, મારે જળરે પીવાનો દોશ. ૬
 ડાબો ઘઘલો મેવાડનોરે, મિરાં ગઘ પુરવ માંય;
 સરવ છોડી મિરા નીસયાં, જેનું મનકુ હરિમાંહ. ૭
 સોસુ અમારી સુશુભણરે, સંસરો પરમ સંતોષ;
 જેઠ જુગોજુમ જીવજો, મારો નાવલીઓ નીરદોષ ૮
 ચુંદડી ઓઢું તારે રંમ ચુવેરે, રંમ સોરંગી હોય;
 ઓઢું હું કાળો કાંખળો, દુજો ડાઘ ન લાગે કોય. ૯
 મિરાં હરીની લાડણીરે, રહેતી સંત હજુર;
 સાધુ જનને દલતેશું પેલો દલ કપટીથી દુર. ૧૦

૨૭

મામતમાખણરોટી, ગોપાળ પ્યારે મામત માખણરોટી;
 મેરેગોપાળકું રોટીખનાઉ, એકછોટીને બીજીમોટી ગો.
 મેરેગોપાલજીકુંબિહાકરંગી, બ્રહ્માનકી બેટી. ગો.
 મેરેગોપાળકુંઅંગીઆખનાદઉ, માથેકલંકી ટોપી. ગો.
 આઘ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, ચરણ કમળ
 ચીત જોતી. ગો.

- જાટ જુવે છે મીરાં રાંકડી ઉભી ઉભી વાટ. ૧૮૬
- મુનીવર સ્વામી મારે મંદીર પધારોરે;
વાલા સેવા કરે છે દીન રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૧
- પુલના તે હાર ને પુલના તે મજરાંરે;
પુલના તોરારે પુલ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૨
- પુલના પકવાન મીઠાપ્રયોને મેવારે,
ધેખર જલેખી તલ સાંકળી, ઉભી ઉભી વાટ. ૩
- લવીંમ સોપારીને પાનનાં બીડલાં રે,
એલચી દોડાને તજ પાંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૪
- સાવ સોનાનાં સોમટા ઢાળ્યા રે;
રમવા આવો તો જાય રાતડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૫
- મીરાંખાઈ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
જેતાં ઠરેછે મારી આંખડી, ઉભી ઉભી વાટ. ૬

- મુખડાની માયા લાગીરે મોહન તારા. ૧૮૭
- મુખડું મે જોયું તારું, સરવે જુમ થયું ખારું;
મન મારું રહ્યું ન્યારે, મોહન તારા, ૧

- સંસારીનું સુખ એવું, ઝાંઝવાના નીર જેવું;
તેને તુછ કરી ફરીએરે, મોહન તારા. ૨
- સંસારનું સુખ કાચું, પરણીને રંડાવું પાછું;
તેને ઘેર શીદ જઈએરે, મોહન તારા. ૩
- પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોભાગ્ય મારો;
રાંડવાનો ભે ટાળ્યોરે, મોહન તારા. ૪
- હવે હું તો બડભાગીરે; મોહન તારા.
-

- લેને લેને લાવ જીવને જોતાં નહિ મળે; ૨
જોતાં નહિ મળે, જીવને જોણ્યો નહી જડે, લેને, ટેક.
કસ્તુરી ને કેવડો લઘ તેલમાં તળે;
આવો ફડો મનખો મેલિ, ભુતમાં ભમે. લેને. ૧
- મોતી સરખો દાણો લઘને ઘંટીમાં દળે, ૨
બાવળીઆનું બીજ વાવે, આંખો નહી ફળે. લેને. ૨
- સંત બોલાવે બોલતો નથી, અશીમાનમાં ફરે. ૩
મારી ધકકે આગળ કરસે, વેઠે ભાર ભરે. લેને. ૩
- માયા તને મીઠી લાગે, ગોળશે મળે, ૨
નરભેરામના સાથમાં તો, કુળ નહી મળે. લેને. ૪

હોલો હોલી કહેછંરે, પ્રભુ ભારી વારે ચઢો;
 બચ્યાં મારાં મારેરે, તળે આવી લીલ ખડો. ટેક.
 બાણ તાણીને ઉભો પારધી, ને ઉપર આવ્યો બાજ;
 દરમાંથી સરપ જો નીસરે તો વણશે મારાં કાજ
 મરડના ગામીરે ઓંટી રખે રાખી રહો. હોલો. ૨
 કહેતામાંજ પરવરીયાને, શરપમાં નીરવાણ;
 પારધીને તો પગેરે ડસીયો, તતક્ષણ લીધા એનાપ્રાણ;
 ત્યાંથીબાણવછુટયોરે બાજ આવીહોપડ્યો. હોલો. ૩
 કઠણુવેળામાં કામજઆવે,જેભજનકરોતો ભય બય;
 એવા સમરથ સ્વામીને મુઠીને, કોના પુંભું પાય;
 શુનેહગાર તારોરે તુળશીદાસ ખરો. હોલો. ૪.]

આનાની પત રાખ, પ્રભુ તારા આનાની પત રાખ;
 આનારે માટે જો દુઃખદેશો,તો કાણુ જપે તારોભપ. ૧
 રોહિદાસની તમેપાતરીલીધીને, નવ જોઈ બતકે ભાત;
 રોનામાટે સનમુખરહીને,તમેનાઈકહેવાયા હો નાથ. ૨

પ્રહ્લાદનિ તમે પ્રતીપાલણુપાળીને, સ્થંભમાંપુર્યોવાસે.
 તાતી કઢા તમે શીતળ કીઝી, સુધનવાને કાજ. ૩
 પંચાળીનાં પટકુળ પુરયાને, રાખી સભામાં લાજ;
 સાગરમાંથી ઘુડતો રાખ્યો, રામ કહેતો ગજરાજ. ૪
 ઝેર હતાં તે અમૃત કીધાને, આપ્યાં મીરાને હાથ;
 મેહેતાને મંડળીક મારના આવ્યા ત્યારે કેદારો લાવ્યા
 મધરાત; પ્ર.

ભક્તોનાં તમે સંકટ ભાગ્યાં ત્યારે દ્રઢ આવ્યો વિશ્વાસ;
 તુળશીતા સ્વામીને કહું કરજોડી પુરો અંતરની આશ

૩૩

હરિ ભજવાનું ચોઘડીયુરે તને ફરી ફરી ક્યાં મળશેરે;
 ચોંપકરીને ચેતી લેજે, ભવના તારણુ તરશેરે. હ. ૧
 મનુષ્યાદેહ તો મટી જશે; પશુ પંખી અવતરશેરે;
 વરણાખીમાં વાણે ઉઠશે, કોઈ ખાણે રડવશેરે. હ. ૨
 દુખ લાગે તો વેહેલું લાગે, ઉંધું ઉંધું આલ્યુરે;
 માને ઉઠર શું બોલ્યો તો; શું બોલ્યો શું પાળ્યુરે. હ. ૩
 જોખન જશેરે જરા આવશે, નેન નાશીકા ગળશેરે;
 સમાં સ્નેહી મુખનાં બેઝી, અંતે અળમાં રહેશેરે. હ. ૪
 હરી નામ તો હારી બેઠો વીખીયામાં વીટાયોરે;

ધોળે દહાડે ધનરે બાંધી, ચાંટામાં લુટાયોરે. ૬. ૫
 આ અવસરતો રૂંડો કહાવે, પાપ ન કરશે પ્રાણીરે;
 કદયાણુ કહે તે કહું ન માને પથ્થર ઉપર પાણીરે. ૬. ૬

૩૪

મઉચારી ઘેર આવે, વાલો મારો મઉચારી ઘેર આવે;
 હાથ લકડીયાંને ખભે કામળીયાં, માઠી મોરલી બજાવે;
 ગુંબ કુળનાહાર, મનોહર, મોર મુખટ શીર સોહીયે;
 સ્વામીતણી સુંદરતા જોઈજોઈ, વ્રજ જનના મન માહીયે
 કુમ કુમ કેરા છાંટા દેવરાણું, મોતીડે ચોક પુરાણું;
 નરસઈયાના સ્વામીમંદીરપધારો, શેરીયે તે પુલડાં વેરાણું

૩૫

ચાલો જમ્યે દરશન દરવા, ડાકોરમાં ડાકોર બીરાજેછે.
 દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૨૬.
 પહેલું દુખ બ્રહ્માનું ભાગ્યું શંખાસુરને મારીને;
 શંખ નારાયણ બેટમાં બેઠી, વેદ સાંભળ્યા ચાર ત્રાળીને,
 કચ્છપ રૂપે સાગર મથિયો, ચાંદ રત્ન બહાર કાઢીને,
 અમ્રત તો અમરોને પાયું, વિષ પાયુ વિષ ધારીને;

વરાહરૂપે પ્રથિવ લાંબા આવ નિરંજન આજે છે.
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૧
 પ્રહ્લાદની પ્રતિપાળ પાળવા. નરહર નરસિંહ રૂપ ધર્યું;
 હિરણ્યાકસ્યપુ નખે વધેયો, વિધિનું વાક્ય સફળ કર્યું;
 વામનરૂપે બળીને ચાંપ્યો, ઇંદ્રાયનું કારજ કર્યું;
 છબિલોછ છડીદાર થઈ ઉભા, બળિરાબ્બનું ભાગ્ય ભળ્યું
 ફરશી ગ્રહી નક્ષત્રી ક્રીધી, જહ કુકણ બિરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૨
 અનેક દુઃખ દેવતાનાં ભાગ્યાં, રાજ રાવણ મારીને;
 વિલીપણને લંકા આપી, પથરા પાળજ તારીને;
 કૃષ્ણ સ્વરૂપે કંસને માર્યો, ગોકુળમાં ગૌ આરીને;
 મોરલીમાં મહા મોહ પમાડ્યાં, ત્રણ લોક નરનારીને;
 પુદ્ગ રૂપે જમન્નાથજી, જમમગ જેત બિરાજે છે;
 દીનોનાથ દયાળ દામોદર, દરશનથી દુખ ભાગે છે. ૩
 અકળકળા નવખંડમાં વ્યાપી, ઘટઘટમાં તમે રમી રહ્યા
 ડોકોરમાં ડોકોર બિરાજ્યા, બોડાણાપર કરી દયા,
 ગંગાબાઈના ગુણ વધાર્યા, સવા વાલથી ઓછા થયા;
 ભકિત બળી સારંગપાણી, ગુમળી પાછા ઘેર મયા;
 માખણીયો આરો છે સારો, લીંબડો મીઠો ભાગે છે;

દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૪
 ઉંચું દેવળ ઉંચું શીખર, ઉપર ધન કર કરે;
 જે દરવાજો નોખત વાજે, રત્નગર ત્યાં મડગડે;
 ગોમતી તીરે સંગત તીરે, સંઘ આવી ત્યાં પડાવ પડે;
 આડે દહાડે શુકરવારે, વાલમનો વરઘોડો ચડે;
 રણછોડ રસિયો સૌમાં વસીયો, સૌને માથે માજે છે;
 દીનોનાથ દયાળદામોદર, દરશનથી દુઃખ ભાગે છે. ૫
 ઉત્તર દક્ષિણ પુરવ પશ્ચિમના, લોક દરશને આવે છે;
 મોટા મોટા સંઘવી ચઢને સંઘ ડાહોરમાં લાવે છે;
 નયણે નરખું હમડે હરખું રૂપ ઉપર જઉં બલિહારી
 શંખ ચક્રને પદમ બિરાજે; મદા ધરી છે ગીરધારી;
 શાહર માખણતુળશીનીમાળા, રાય રણછોડને ચડાવેછે;
 મન્દીરામનાસ્વામી અંતરજમીલડતને લાડલડાવેછે

૩૬

માતા જસોદા બુલાવે પુત્ર પારણે,
 બુદ્ધે લાડકડા પુરુષોત્તમ આનંદ ભેર;
 હરખી નરખીને ગોપીજન જશું વારણે;
 અતિ આનંદ શ્રીનંદજીને ઘેર. માતા.

હરીના મુખડા ઉપર વાર કોટીક ચંદ્રમાં,
 પંકજ લોચન સુંદર વિશાળ કપોળ;
 દીપક સરખી તો શોભે છે નીરમળ નાશીકા,
 કોમળ અધર અરુણ છે રૂપ રાતા ચોળ. માતા. ૨
 મેઘ રયામ કાંતિ બ્રહ્મટી છે વાંકડી,
 ખીટળીયાળા ભાલ ઉપર જુમે કેશ;
 હસતાં દંતુડી હીસે બેહુ હીરાકણી,
 જોતાં લાજે કોટીક મદન મોહન વેશ. માતા. ૩
 સીંહ નખ જડેલું સુવર્ણ શોભે સાંમલ,
 નાજુક આબ્રુ સંઘળાં કંચન મોતીહાર,
 ચરણ અંગુઠો ધાવે હરણ બે હાથે મહી,
 કોઈ બોલાવે તો કરે કીલ્લકીલાકાર. માતા. ૪
 લાલ લેલાટે કીધો કુમ કુમ કરો ચાંદલો,
 શોભે જડીત્ર જાણે મરકત મણીની માળ;
 જનની જુમતે આજે અણીયાળી બેઉ આંખડી,
 સુંદર કારજળ કેરૂં ટપકુ કીધું ગાલ. માતા. ૫
 સરવે સોનાનું જડીત્ર મણીમય પારણું,
 ઝુલાવે રમઝુમ વાળે ધુધરીનો ધમકાર;
 માતા વિધવિધ વચને હરીગુણ ગાયે હાલરાં,

- ખેંચે કુમતીઆળી રેશમ દોરી સાર. માતા. ૬
હંસે કારંડને કાઢીલ પોપટ પારણે,
બપૈયા ચકોરને કાંધે સારસ મેના માર;
રમકડાં મુકયાં રમવાને મોહનલાલને,
ચમચમ ધુધરા વળડે નંદકીશોર. માતા. ૭
મારા કહાનાની સમાણી કન્યા લાવશું,
મારા લાલને પરણાવીશ મોટે ઘેર;
મારો બચે વરરાજ થઈ ઘોડે બેસશે,
મારો કહાનો કરશે સદાય લીલાલહેર. માતા. ૮
મારો લાડકવાયો સખામાં રમવા જશે;
સારી સુખડી હું આપીશ હરીને હાથ,
જમવા વેળા રમઝુમ કરતો ઘેર આવશે,
હુંતો ધાઈને તેને બેટીશ રૂદયા સાથ. માતા. ૯
જેનો શેષ શંકર સરખા પાર પામે નહી,
નેતી નેતી કહે છે નીમમ વારાવાર;
તેને નંદરાણી હુલ્લરાવી ગાયે હાલરાં;
નથી નથી એના ભાગ્ય તણો કંઈ પાર. માતા. ૧૦
વૃજવાસી સહિ સરવેથી સુભામી ઘણાં;
તેથી નંદ જસોદા કેરું ભાગ્ય વિશેષ;

તે સર્વેથી ગોપીજનનું ભાગ્ય અતી ઘણું,
 જેની કરે પરીક્ષા બ્રહ્મા શીવને શેષ. માતા. ૧૧
 ધન્ય ધન્ય વૃજવાશી ગોપીજન નંદ જસોમતી,
 ધન્ય ધન્ય વંદાવન જ્યાં હરીકેરો છે વાસ;
 સદા જુગલ ક્રીડારે ત્યાં લીલા કરી,
 સદા બલીહારી ગાય છે દયારામ દાસ. માતા. ૧૨

ચીત તું સીદને ચીંતાધરે, કૃષ્ણને કરતું હોય તે કરે દેક.
 સ્થાવર જંમ જડ ચૈતનમાં માયાનું બળ કરે;
 સ્મરણ કરે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું, જન્મમરણ જાય હરે કૃષ્ણ. ૧
 નવમાસ પ્રાણી શ્રીકૃષ્ણચંદ્રનું ધ્યાન ખર્ચમાં ધરે;
 માયાનું આવરણ કરયું ત્યારે, લખયો રાશી કરે. કૃષ્ણ. ૨
 તું અંતર ઉદ્વેગ ધરે, તેથી કારજ થું સરે;
 ધણીનો ધાર્યો મનસુખો, હરબ્રહ્માથી નવ કરે કૃષ્ણ. ૩
 દોરી સર્વની એના હાથમાં, ભરાવ્યું ડગલું ભરે;
 જેવો જંત્રી વબ્બડે જંત્ર, તેનો સ્વર નીસરે. કૃષ્ણ. ૪
 થનાર વસ્તુ થયા કરે જયમ, શ્રીકૃષ્ણ પાણી કરે;
 જનાર વસ્તુ એણીયેરે ભરે, જયમ મજકોડું મળે. કૃષ્ણ. ૫

જેને જેટલું છે જ્યમ કાળે, તે તેને કર કરે;
 એમાં ફેર પડે નહી કોઈથી, શીદ કુટાઈ મરે. કૃષ્ણ. ૧
 તાર ધારયું થાતું હોય તો મુખ સચે દુઃખ હરે;
 આપણનું અજ્ઞાનપણું એ, મુખ વીચારે. ખરે કૃષ્ણ. ૭
 થવાનું અણચીતવ્યું થાશે, ઉપનીષદ ઓચરે;
 રાખ્ય ભરોંસો રાધાવરનો, હયા શીદને કરે. કૃષ્ણ. ૮

પ્રભુતને પ્રસન્ન તે કેમથાય, તારા દીલેનું કપટન જાય; પ્ર.
 પ્રભુ કીરતન પ્રભુના મસ્તકભાગમાં; અતીશે આજસતારે;
 ડાચાકુટ લવ પરનીંદામાં, ઓખો દીવસનહારે પ્રભુ. ૧
 પ્રભુનું પુજન કરતી વેળા, કાયા તારી કંપે;
 મંછડે સોમટાં કુટતા, આઠે પહોર નવ જંપે. પ્રભુ, ૨
 પ્રભુનું ચંદન ધસતાં તાર, શ્રમથી શરીર ખમડે;
 કુંડી રહકું લઈ મરી મશાલે, ભાવે ભાંગજ રમડે, પ્રભુ ૩
 એકાદશી ઓચ્છવનું જાણ્યું, અતી અષ્ટ તને લાગે;
 ભાંડ ભવાયા જેવા સાર, સારી રાતજ ભજે પ્રભુ. ૪
 હરીના ભક્તને દુખું મુકું, વેઠજ વળગી જાણે;
 સગાંસંબંધિ પ્રોહોણા આવે, તેને મીઠાન પીરસે પરાણે.

બે પૈસાની ગુરૂ સેવા બતાવે, ત્યાં મણુમણુતુ બોલે;
 ઘરની સ્ત્રીજ્યાં માગે ઘરેણું ત્યાં; હશી મન થઈ ડાલે. પ્રભુ ૬
 ખોટાં મોતી કાચ કીડીયાં, ભગવત ભુપણુ ઘાલે;
 સોનું રૂપ મણી મુકતા વિણુ, સ્ત્રી સુતને ન વચાલે. પ્રભુ ૭
 જમ દેખતાં જપવા બેસે, બાકીના હ ન ખાવા;
 મળાકા પેત્યાં થાય મળ મળો, એ વંશણુ વનાવા હાલા પ્રભુ. ૮
 આ કરવું આ ના કરવું, એમ અન્યને શાક્ષી દે છે;
 તે પ્રમાણે તું નથી કરતો, અનુચીત કર્મ કરે છે. પ્રભુ. ૯
 અંતરના છળ અન્ય ન લહે, પણ જાણે અંતર જમી;
 એતો સાચાનો સંગી છે, દાસ દયાનો સ્વામી. પ્રભુ. ૧૦

૩૯

લાંબી સોડે સુતોરે, સુખની તે સજ્યા કરી;
 કહીએ નવ બોલ્યોરે મુખથી તું હરી હરી. ૧૬૦
 આછેરે તારૂં આછેરે મારૂં, તેમાં બંધાણું તારૂં ચીત;
 અલબેલીનો સંગ ન મુકયો; તે વિના આંધળો ભીંત;
 એક ઘડી તું તોરે, થીર નવ બેઠો કરી, લાંબી સોડે. ૧
 શીર ઉપર તો કાળ ભમે છે, જેમ તેતર પર બાજ,
 કહીએ ખરા પણ કહ્યું ન માને કરે મુમતથી કાજ;

જેજેમતેતેમજરે, મુકીને તારે બહું મરી, લાંબી સોડે. ૨
 ઉંચીઉંચીમેડીનેબામબગીચા, નવીનવીભાતના રંગ;
 તે ઘેર બેઠા કકળશે, કાચ ન આવે તારી સંમ;
 ઘુળશીતો કહેછેરે, લીધીલખચોરાશીફરી, લાંબી સોડે. ૩

૪૦

ગોાવંદગુણુમાધવ્યોમનધેલા, તમેથાઓનેવહેલા વહેલા
 હરીગુણુ ગાઓને પ્રથમ પહેલારે, ગોાવીંદગુણુ ૦ ૧
 કાયા પાણીનો પરપોટો, અંતે એ ભરશે ખોટો:
 બુગમાં હરીજશ ખોટારે. ગોાવીંદગુણુ ૦ ૨
 મન તું મારું મારું કરતો, સમા સંબંધી સાથે લેડતો;
 તું તો હિંડે છે વન રડવડતોરે. ગોાવીંદગુણુ ૦ ૩
 જીવ તારી માત પીતાને ભાત, કોઇનહીઆવેતારીસાથ;
 તારે બહું એકલડાં વાટરે. ગોાવીંદગુણુ ૦ ૪
 જીવ તારે અવર તણીછે આશ, વેશત્રણાને થોડીરાત;
 ક્ષણમાં થઇ બશે પરભાતરે ગોાવીંદગુણુ ૦ ૫
 એવી વેળવ જનની રીત કરી લે શામળીયાશુ પીત;
 ભક્તભોવન કહે હરિ ભજીને જીતરે, ગોાવીંદગુણુ ૦ ૬

માતા જસોદા બોલાવે જમવા લાલને,
 ચાલો લાડકવાયા લાગું તમને પાય;
 તેમ તેમ રીસાધને રંઝ રસીયોજી; આવે નહી,
 પાછળ દોડે તેમ તેમ નટવર નાશી જાય. માતા. ૧
 કાન કેમ સંતોષે મુજને ધરમાં કામ છે,
 વાટ જુએછે કાના બેસી રહ્યા બળવીર;
 તમને શીખામણ દેઉં છું તે કેમ નથી લામતી;
 શા માટે શામળિયા ભરે નેત્રમાં નાર. માતા. ૨
 આવા ઢંઝ ધુતારા બે કોઈ તુજમાં બણશે,
 ત્યારે પરણ્યાની શી થાશે હરજી પેર;
 કોઈ કન્યા નહિ આપે કાના કાના કહું છું ક્યારની,
 રાખો ડહાપણ ચાલો રાડ તજીને ઘેર. માતા. ૩
 હવે નહિ મારું મારા સમ મુજને છે બાપના,
 હુંતો હારી તુજથી તું જીત્યો જમદીશ;
 શું કરું લાડકવાયો એકનો એક છે નંદને,
 શું કરું સાંખી રહું બાકી ચઢે છે રીશ માતા, ૪
 જેમ તેમ સમજવી લે આલ્યાં સુંદર રયામને,
 કઠિયે બેસારીને ચુંબન કીધું માલ;

મુખડું નરખી હરખી રંગમાં રીઝ્યાં થણું,
 લાવી મુખડું આગળ મુકી કનકની થાળ માતા. ૫
 માંહે પકવાનો પીરશ્યાં છે ભલી ભલી ભાતનાં,
 માંહે ખાખ જલેખી ખરફી પુરા ખાંડ;
 પેંડા પુરી કચોરી પડસુલીની પાતળો,
 હથોહથો મારા સમ એમ મુખથી કહેતાં માંડ. માતા. ૬
 ધેવર સુતરફેણી આણી અતીશે ઉજળી,
 ખીજ નાના વિધના પવિત્ર કીધા પાક;
 અતિ જમાડે જમાડે માતા લાલને,
 તાળ્યા તાતાં લાવી તરત મુક્યાં શાક. માતા. ૭
 મેસુર મગદળ તે લાવ્યાં માતા જસોમતી,
 શક્કરપારા શીરા તેમાં સાકર બહુ;
 મારા અલબેલા લાલજી શે નથી બોલતા,
 મારા સમ બે હવે કથું તને નહી કહું. માતા. ૮
 મારા સમ બે તુજથી વહાણું મુજને કોઈ નથી,
 મારી આંખડીએથી રખે વેગળા થાયો;
 મારાં આંખણિયાં રૂડાં રૂડાં દીસે છે તેમ વડે,
 સમખાશામળિયા હવે ન આવ્યા બઓ, માતા,
 પ્રેમે આરોગી ઉઠ્યા તે હરિ બળદેવજી.

માતા જસોદાને આનંદ અંમ ન માય;
 આપે રમકડાં રઢિયાળાં રીઝી રંમનાં,
 ઉભો દાસ હરિભટ ઢોળે પ્રભુને વાય. માતા. ૧૦

૪૨

હમયાના પુટયા હરી સંગે હેત ન કીધુ,
 લખ ચોરાશીકેડ લગડુ માંથે માગી લીધુરે હમ. ૧
 ચેટને અર્થે પાપ કરંતા, પાછુ ફરી નવ જોયું;
 ચાર દિવસના જીવતર સારૂ, મન માયામાં મોહ્યુંરે, હૈ. ૨
 જન્મ મરણ દુઃખે ગર્ભવાસનું, તે નવ શકીયોટાળી;
 માતાપિતા જીવતીસુતસંગે, વિસારયા વનમાળીરે. હૈ. ૩
 આજસને અજ્ઞાન અતિશે, કામ બગાડયું તારૂ.
 દેવાનંદ કહે દેખ વિચારી, માન કહ્યું તું મારૂંરે. હૈ. ૪

૪૩

આજસ તજને અભાગીઆ ગોવિંદ ગુણ માતાં;
 રાંમે આપ્યા તે રોટલા, લાગેછે ખાતાં આજસ. ૧
 સારૂ સારૂ કહી શાકને, ભલા સૈખડકા ભરિયા;
 હઠીલાઈડેડામહેઉતને, હરીકૃમ વીસારીયા. આજસ. ૨

અન્ન વસ્ત્રની આશથી, ધાયો કરે છે અંત્ય,
 લખરે ચોરાશીમાં ભટકવું, તેનીકાંધચિંત્યા, આજસ ૩
 કુબ્જ ભજન વિના કુતરા, થઈ લખલખ કરશે;
 કકડો કોઈ નાંખે નહીં, માર ખાઈને મરશે. આજસ ૪
 માઠો દેહ મંભરનો, કેઈ પેરેરે ધરશે;
 છેછેડકહિસઉહાંકશે, મિયાંઉમીયાંઉકરિ મરશે. આ. ૫
 છુટશે ઘેર મોલા તણે, ગરધવ ગુણ નાંખી;
 જે જેમ તેમ તે તાણસે, ઘણીની બીક રાખી, આજસ. ૬
 આજ સવા કર સંતની. હરી હૈડામાં આણી;
 નહીં તો પાડા થઈ પંથમાં, ભરશેકેમપાણી. આજસ, ૭
 માટે નાચી હરીને રીઝવો, કર્મ કુડારે છુટાં;
 ઘોડારે જઈને ધાશમાં પગ શાનેરે કુટો. આજસ. ૮
 છીર્તાન કરો શ્રીકૃષ્ણનું મુકી બીજરે વાણી;
 બકબક થઈને બોકડા, ખાસો ખરસાણી, આજસ ૯.
 ગરજને ગાઓ ગોવિંદને, ઘણા કાઢીને ધાંટા;
 તો ઉંટ થઈ નહીં અવતરે, ખાવાને કાંટા. આજસ ૧૦
 માનીતી માનવ દેહ વિશે, હરિ મારગે આલો;
 હસ્થિથઈનેમસ્તીઓ, માથેનહીં ધુળખાલો. આજસ ૧૧
 કરણ વિસાયાં તે કોડશું, બહુ અવતાર ધરશે,

પાંદર થઇ વરણાગીયા, કાળે મુખેરે ફરશે. આજસ. ૧૨
 હરિ ગુણ માતા તુજને, દાઢ વાય શરીરે;
 બમલા થઇ કેમબેસશે, તમે જળની તીરે. આજસ. ૧૩
 ગુણલા માઓ ગોવિંદના, શું લાગો છો દોભે;
 ધુડ થઇને ધુધશે, તમે ઘરને મોભે. આજસ. ૧૪
 કંઘણ કથારસ અનુભવો, કાને છો તમે સરવા;
 કાળ નોળવણિયરતણા, દેહ છોટાને વરવા આજસ. ૧૫
 પામી ઉત્તમ દેહને, હરિ ચિતથી ન મુકો;
 નિત્યે ઘર ઘર માગશે, તમે લુખોને મુકો. આજસ. ૧૬
 રીંછ રાઝને વાઘની, છે નરતીરે કાયા;
 તે છુટવા છબીલો ભજો, તમે મુકીને માયા આજસ. ૧૭
 એતિ સકો તો એતજો, શું કહીયેરે ઝાઝુ;
 હાર વીનાજવનું દુખડું, કહેતા હું તો વાળું. આજસ. ૧૮
 માનવ દેહ મોંઘો જડયો, કાંઈ સાધન સજીયે;
 રામકંઘણ સરવે તણ, ભગવાનને ભજીયે આજસ. ૧૯

દીવેલ તો ખુટયુરે કુશકા ખાંડતારે,
 આણીયા તેં મીઠું એવુરે કામ;

- આદર કરતારે, આયુષ્ય વહિ મથુરે,
 સુખમાં તો સમર્થ નહી શ્રીરામ. દીવેલતો. ૧
- મનુષ્ય જનમરે મહા મહી જડયોરે,
 ભજવાને સત્ય શ્રી સારંમપાણુ;
 વહોરતને વહોરીરે, કાચ કથીરનીરે;
 કહાવે વળી સઉમાં ચતુર સુખાણુ. દીવેલતો. ૨
- જ્યાં લગી વહેતોરે ખાતર માંડીરે,
 ત્યાંલગી સહુકો કરતું હેત;
 દોહેલી વળાનોરે, સંગી એક રામછેરે,
 ચીતડામાં ચેતી શકાય તો ચેત દીવેલતો. ૩
- ઉંચીને કોટરે ભાષ શું દોડતોરે,
 આગળતો આવે છે મહા અર્થુ;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજોરે,
 તે પ્રભુ રાખજો તુજને શર્ણુ. દીવેલતો. ૪

- આમાન સાંભળરે સંખી તારા ચાલીયારે,
 જે વળી આવતા તારે સાથ;
 ઇંદ્રિયો સંઘળીને શીથળ વિથળ થકુરે,
 લાકડી તો ઝાલી છે વળી હાથ. સામાન. ૧

ઉદરને કાળેરે પરને આંગણેરે,
 ઉભો વળી સાંજે ને પરભાત;
 ધધેને કરતાંરે ધોળાં આવીયાંરે,
 નવ લહી કાળ કેરી જે ઘાત.

સામાન. ૨

આ ભવમાં આવિરે ભલપણ શું કરયુરે,
 ભા■ મારી જનેતા નવ માસ;

રામ નામ લેતાંરે રસના આરસીરે,
 કીધી તેતો વિધીયો કેરિ આશ.

સામાન. ૩

પ્રુદ્ધ બળ સાથેરે બંધનમાં પડ્યોરે,
 જઈ લીડી બાવળીયાશું બાથ;
 રામકૃષ્ણ પ્રભુરે સાચા સેવજેરે,
 વાલો મારો નકા નિવારણ નાથ.

સામાન. ૪

હરિ ભજનવિના; દુઃખદરિયા સંસારનો પાર ન આવે;
 જડ પ્રુદ્ધ જીવ, સંત વિના શુદ્ધમારગ કોણ બતાવે ટેક
 તેં અનેકવાર અવતાર ધર્યાં, કે કર્મ તણા કોઠાર ભર્યાં
 અથ અથ તણા અંબાર કર્યાં.

હરિ. ૧

કર્યાં ચાર, ખાણ લખ્યોરાશી થયો જળચર
 સ્થળચર મર્તવાશી.

માયા બંધનથી ન શક્યો નાશી. હરિ. ૨

પામ્યો મનુષ્યદેહમાં નહિ મળ્યા, ધન ધામ પુત્ર
પરિવાર ધણા;

હવે માઇલે ગુણ ગોવિંદ તણા. હરિ. ૩

તું જાડપહાડ જડરૂપથયો તે શીત વરસુ સુરતાપ સહયો;

તારા કષ્ટનો પાર નવ જાય કહ્યો. હરિ. ૪

દુઃખજન્મમરણ એવું જાણી; શું બેઠો આજસ આણી;

કહે પ્રીતમ ચેતી લે પ્રાણી. હરિ. ૫

૪૭

હરી ભજન થકી, છોટા હોય તે સઉથી મોટા થાય;

તાપ તાપ ટળે, જન્મ મરણનાં સંકટ સરવે જાય. ટેક

શુકલતું મુળ જુઓ શોધી, સજનો વાતી પશુરોધી;

થયા આપે ઇશ્વર અકરોધી. હરી. ૧

જુઓ વાલ્મીકીની વાત ખરી, જેણે દર્શશારામાં

દેહ ધરી;

તેણે સો કોટી રામાયણ કરી.

હરી. ૨

જુઓ એકલશમી હરણીના; જુઓ વ્યાસમુની વણ

પરણીના;

જુઓ મુતપુરાણી કાણ કરણીના.

હરી. ૩

જુઓ દાસી સુતથી શું હીણપણું, વળી પુન્ય પવિત્ર
ચરિત્ર ધણું;

થયા નારદ મન ગોવિંદતણુ. હરિં ૪

જુઓ માંડવની મીંડકી માતા, એવા વશિષ્ઠ વિશ્વે
વિખ્યાતા;

જુઓ ચતુરાનન પંકજ જાતા. હરિં ૫

જેમ મધ્યમ જળ મંગામાં ભળે, તે મંગા સરખું
થઈને ફળે;

જેમ પારસ પરસે લોહ ટળે. હરિં ૬

એમજાતભાતસઉનજાણી, હરિભજેતેહહરિસરખોપ્રાણી
ફહે પ્રીતમ ઓળીખો એધાણી. હરિં ૭

દેહ મનુષ્ય ધરી હરિ ના જાણ્યા, તેણે સરવસ ખોયું;
મારા વાલોજી, મહામણિ મુકીને પથ્થર ચિત પ્રોયું. દેહ.

તેં અમરત ઢાળી વીખ પીધું, તેં હાથે કામ કુડુ કીધું;
તેં મિથ્યા માતને દુખ દીધું. દેહ મનુષ્ય ધરી. ૧

તનેજાળવીયો જડરામાંહી, તારંરક્ષણકર્યું પ્રભુએ ત્યાંહી
તેને સંભાર્યા મુપને નાંહી. દેહં ૨

તેં જમપતિને નવજેયો, કલ્પવૃક્ષ તજી બાવળ ખોયો
તે ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ ૦ ૩

એની દેહ અશુદ્ધ અશુદ્ધ વાણી, જેણે પ્રિત પ્રભુ શું
નવ આણી; દેહ ૦ ૪

એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ ૦ ૪

એને કૃતદ્વની સરખા કહીયે, તેની સંગે તે સરખા થઈયે;
કહે પ્રીતમ એથી અજગા રહીયે. દેહ ૦ ૫

હરિભજનથકી, હોટાહોયતે સઉથી મોટા થાય એ રામ.

મન માને નહીં, સો ફેરા સમજાવું તોય શું થાય;

ખળકઠણકઠોર, અંચળચોર અપળચિત્તચોદશ જાયોક.

મનભુતતણી પેઠે ભમતું, મન માયામાં રહે છે રમતું;

તને હરિ ભજવાનું નથી ગમતું. મન ૦ ૧

જમકિંકરનો ભયજાણે, તો મિથ્યાસુખને શિદ્ધિજાણે;

મથો અવસર ઉરમાં નવ આણે. મન ૦ ૨

મળ્યો મનુષ દેહ તેમાં નહીરે મળ્યા. ધન ધામ પુત્ર

પરિવાર ધણ્ય,

તું તો જાને ગુણ ગોવિંદ તણા.

મન ૦ ૩

મમહળનો માથે માર પડે, તોયે ફરીને દવાર અડે;
 ફળ દેખી મરતક ઝાડ ચહડે. મન૦ ૪
 કહે પ્રીતમચેતીલે પ્રાણી, શું સુતો સોડય ઘણી તાણી;
 તારે માથે મરણનો ભય જાણી. મન૦ ૬

૫૦

પાણીનો ખેલ બનાવ્યારે, એનીતો કહીયે અક્ષત ઘણી;
 સહુથી તો રમનારોરે, શોભા તો એના નામ તણી. ટેક
 ખરૂં એ પાણી ને ખોટું એ પાણી, પાણીઅફીણને ખાંડ;
 એ પાણીથી થયાં નર નારી, એ પાણીથી પ્રજાંડ;
 પાણીનું બન્યું મોતીરે, પાણીની બની હીરાકણી. પા. ૧
 પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહીમાંસ;
 પાણીનારે પશુપંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થરને ઘાસ;
 પાણીના હાથી ઘોડારે, પાણીની શાલપામરી બણી પા.
 પાણીનારે પચરંજ બનાવ્યા, અઢાર ભાતનાંરે અન્ન;
 સહુથી ન્યારોમ્મરોસાંઘ ખીરાજે; તેનેદેખીનેથયોછું દંમ.
 સંજ કીધો તેનોરે, સત્તા તો આત્માની ઘણી પાણીઠક
 અક્ષરતિ તે અક્ષર પ્રજા નિપાવ્યા, ને અક્ષરથો નરનાર
 ઓંકારથિ ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અઠાવીસ નિરધાર
 ઓગણત્રીશમા મહાવીજીજીરે, ત્રીશમાખાપુ ગાયબણી. ૪

નામ જોણે જાણ્યું, તેતો વેદ ચારે જાણ્યો;
એહ જોણે જાણ્યો, તેતો ખરો તરત જાણ્યો. ટેક.

અતરીસ આજણુ અંગે ધરિ નારિ,
નાક વિના શો શણુગાર,

કવીએ જે આપનું આપ ન જાણ્યું,
તે કેમ કરિ ઉતરે પાર;

સાર ક્યાંથી મળશે, જાણ્યો ખરો પણ ન જાણ્યો નામ.
વાંઝણી નારીને સુપનું આવ્યું છે.

પુત્ર નથીરે એની પાસા;

એમ ભજન દેખા દેખી કરે છે,

તેની કેમ પુરી થશે આશા;

કેને બાપ કહેશે, વેશ્યાએ જે પુત્ર જાણ્યો. નામ૦ ૨

નામ ગુણને રૂપને નાશ વળી, ચોથું પદ અવિનાશ;

એ ચોથા પદનો જે બેદ જાણે, તેને કહિએ હરિતણોદાસ.

નાશ કરિ કર્મનોરે, સશે એક પળમાં જાણ્યો નામ૦ ૩

મરીબી રાખી તમે ગુરૂનો સાહો, કરો શબ્દનો તોલ;

આપણુ થકીને અદકો મળેતો, તમે ધારણુ કરજો બોલ

શુરને સંગે બાપુરે, અનામી નામ પોતે બનાયોનામ૦૪
 ટીટાડી કહે તજિયેરે, ભુમી ઉપર ભારજ થશે;
 અઢાર અક્ષોણિ દળમારે, ઇંડા અટવાઈ જશે. ૧૬.
 ભુમિ તણ જમ બોમે વસિયે, પણ ભવિષ્ય ન ભુલે;
 કળ્ણ ક્યું તે કાઢથી ન મટે, શું ડહાપણમાં હુલે;
 હજુર હુકમથીરે, હોનારું તે સેજે હશે ટીટાડી૦૧
 રામ પ્રકટીને રાવણ રોળ્યો, ને પાણિમાં બાંચી પાળ;
 સોનાની લંકાક્ષણમાં લુટાવીને, વિભિષણકયોરે ભુપાળ
 વિશે ભુજ વાઢ્યારે, છેદ્યાં મસ્તક હશે ટીટાડી૦૨
 પ્રહલાદજીની પ્રતિક્ષા પાળી હિરણ્યાકશ્યપુ હણ્યો;
 નરસિંહ રૂપ ધ્યુ' મારે નાથે, બ્રહ્માના વરને મણ્યો;
 હરિથી સર્વે હેઠુંરે, ઉમરે નહિ ઉપાય કરો, ટીટાડી૦૩
 ગજધંટાનાંખીને ઇંડાં ઉમાયા, પક્ષાનાકીચીપ્રતિપાળ;
 મુકુંદ કહે મધુસૂદન મોટા, સમરો દીન દયાળ;
 ભાળ મને લાગિરે, હરિ હરિજનમાં વસે. ટીટાડી૦ ૪

કપોતના કહેછેરે, કંઈ મારું કહું કરો;
 સીંચાણનો ભે છે રે, પારધીએ બાણ ભયે. ૧૬.

અહીંથી ઉડી અળમાં રહિયે, આ દેશતણ પરદેશ;
 મરમ વચન પીયુ મારારે માનો, લાજ નહિલવલેશ;
 પ્રમાદને મેલોરે, રાંક વેણ રૂદે ધરો. કપોતની. ૧
 કપોત કંધ કહે કાયર, કામની, હોનાર છે તે હસે;
 શતરૂનું સાલ સેજમાં ટળશે, કયું કર્તાનું થશે;
 હરદે હરિ રાખોરે, મુખે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરો. કપોતનીર
 અહિં ડસ્યો પારધીને પાયે; બાણ ડગ્યો તે વાર,
 સીંચાણાનું છેઠાયું સિર, કૃષ્ણ કરણી કરતાર;
 ભાવે ગુણ ભાખોરે, ભવજળ તરો તરો. કપોતનાં ૩
 તન તરવર પ્રાણ પંખીડા, પ્રવૃત્તિ નિવૃત્તિ બે નાર;
 અહંકાર અહિનેજરા પારધિ. કરોધ સીંચાણોનિરધાર
 મુકુંદ મનમાંથીરે, પ્રભુ નવ રાખો પરો. કપોતની ૪

૫૪

માથે કાપી રહ્યોછે કાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 પાણિ પહેલી બાંધી લેને પાળરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 નથી એકે ઘડીનો નિરધારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે;
 આતો સુપના જેવો સંસારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૨
 અહ્યા એળે ખોયો અવતારરે; ઉંઘ તને કેમ આવે,
 તારા માથે છે જમનો મારરે, ઉંઘ તને કેમ આવે. ૩

તારા મનેનું ધારયું થશે ધુળરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
 ચાર તોલાં છે મણમાં લુલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે, ૪
 કરી આવ્યો છે મર્જામાં કોલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
 થોલ આવેલું થાય છે કથોલરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૫
 જોતાં જોતાં આયુષ ખુટી જાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
 તારા ડાપણમાં લાગી લાયરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૬
 કાંઠે આવેલું બુડશે ઝાઝરે, ઊંઘ તને કેમ આવે;
 તારે કાંઠે કહે છે રૂપિરાજરે, ઊંઘ તને કેમ આવે. ૭

આભડશેટમાં બુડયું બધું એંઝરે, સાડ થાય શીરીતે.
 નથી નાહાતો ગોદાવરી કે મંગરે. સાડ૦ ૧
 દેવ મંદિરમાં નથી કરયા દીપરે. સાડ૦
 નથી કરતો તું ટેલીયાની દીપરે, સાડ૦ ૨
 નથી ચપટી કરાવ્યાનો ચાલરે, સાડ૦
 ખાવા તાકે મફતના માલરે. સાડ૦ ૩
 દેવ દરશનનું નિત્ય નથી નેમરે. સાડ૦
 આખી પ્રથ્વીના બહોરી લીધા વેમરે, સાડ૦ ૪
 નથી વાપરતો દેવની દસુધરે. સાડ૦
 નથી વાપરતો વીપ્રની વસુધરે. સાડ૦ ૫

નથી દીધાં તીરથમાં દાનરે,	સા૩૦
નથી આપ્યાં અતીથીને માનરે,	સા૩૦ ૬
નથી કરતો તું ખજાનિ ખેરાતરે,	સા૩૦
રૂપિરાજની ન રાખી રૂદે વાતરે.	સા૩૦ ૭

૫૧

જીવલડા આજ કે કાલે જાણું,	
હિડી જાયે રાખ થયું તન આણું.	જીવલડા, ટેક,
પડ્યાં જાળે પંખી તેતો પકડાશે.	
કમળ ખીલ્યાં તેતો ખચીત કરમાશે;	
જનમીયા તેતો જરૂર મરી જશે.	જીવલડા. ૧
મયા જોને માદીપતી ખાઈ ગોથાં,	
પડ્યાં મુઝી ચાલ્યાં પડિત પોથાં;	
થયાં પછે થોડે થોડે સડી થોથાં;	જીવલડા. ૨
ખમા ખમા કહેવાતાં પડતાં આખડતાં,	
ચતુરંગી પુઠે હળ ચઢતાં,	
જુઓ એનાં નામ હવે નથી જડતાં,	જીવલડા. ૩
ગુણીજન જેના આગળ નીન માતા,	
વળી એતો દેશમાં વખણાતા;	
તે તો મયા કાળના પુરે તણાતા.	જીવલડા.

નવા નવા પોશાક પહેરી નિકળતા,
 મોહોટા મોહોટા મહિપતિને જઈ મળતા;
 બહુ એવા મળ્યા મશાણુમાં બળતા, જીવત્રડા. ૫
 ધુલાં કાને લટકાવી ફાંકડા ફરતા,
 ધમધમ કરતાં ધરતી ઉપર પગ ધરતાં;
 દિડા એતો નજરે ડાડડીઓમાં ડરતા. જીવત્રડા. ૬
 જેને ઘેર મરભડ ત્રંખાળુ ગાળે,
 વગી વાળં છત્રીસ વેમળાં વાળે;
 રાજ એવા જલતા ભેયા રૂપીરાળે. જીવત્રડા, ૭

૫૭

મનડા માન્ય સાચુ છે મરણું.
 ખીલ્યાં પાંદડાં એને નહીં ઘટે ખરણું, રે મનડા. ૮૬.
 પડતા ચહેમાં કંઈક કો વરસ પચીસે,
 વગી કેટલાકતો વહી ગયા ત્રીશે;
 ત્રીયા મેલી ટળવળતી કોઈ ચે ત્રીશે. રે મનડા. ૧
 ખુટે કાળે કંઈક અમાશીથી ખશીયા,
 રહ્યા ખપી પરદેશમાં કંઈક રસીયા;
 દિડા કંઈક દેહોત વિષધરે ડસિયા, રે મનડા. ૨
 બાળવયમાં શોધી લીધાં કંઈક બળીયે;

ફરયાં જાણે વાંદર ચોખાની ફળિયે;
 કાઢી નાખ્યા કંઠકના વંશ કોમળીએ. રે મનડા. ૩
 ભળી ગયા ભોમી વિશે કંઠક ભોમી,
 ઊડી ગયા કંઠક નારી આગે ઊદયોગી;
 જતા રહ્યા જાણે દિમંબર જોગા. રે મનડા. ૪
 નીચું કરી કાંધ ન કોઠને નમતા,
 મહા અભીમાન અને અતિ મમતા;
 ભાળ્યા એના સમશાને કામડા ભમતા, રે મનડા. ૫
 લખેશરી કરોડપતી કંઠક હોકો,
 હતો જેના હાથમાં હેમનો હોકો;
 પડી મધ એહવાની ઓચંતી પોકો. રે મનડા. ૬
 કઢી નોય સુપનાની દોલત સાચી;
 કાયા માયા એજ રીતે જાણો કાચી;
 રખે રૂપીરાજ કહે જુઓ રાચી. રે મનડા. ૭

રણછોડજીનો શણુગાર.

રણછોડરાયે સારો ધર્યો શણુગાર,
 તમને નીરખું વારમવાર, રણછોડ;

તમારી શોભા અપરમપાર, રણછોડ,
 તમ દર્શન અમો મંદીરમાં પેઠા,
 નાહી ઘોઘ પ્રભુ બાળેઠ બેઠા,
 શણુગાર લઈ સહિં શેવક પેઠા;
 પ્રથમ પહેલાં ધોતી ધરાવી,
 સારી સારી સુમંધી લગાવી;
 ચપો ચંબેલી, જુદા, કેવડો, ને ગુલાબછડી,
 તે મેકે અપરમપાર. રણછોડરાયે.

જરકસીનો જમો પહેર્યાં છે,
 પાપણ ઉપર પાષ ધર્યાં છે;
 કસી ક દોરો, ને કાતરો ઘાલ્યો,
 દામણીએ આડો આંકજ વાળ્યો;
 હીરા, માણેક, મોતી ને મુકતાફળ,
 તે શોભે અપરમપાર. રણછોડરાયે.

મુસ્તક ઊપર મુગટ ધર્યાં છે,
 કોટમાં આભરણ કઠો જડ્યો છે;
 ચીસપટી માંહી પદ્મ પડ્યો છે;
 કાને કુંડલને હાથચીએ હીરા.
 કડાં, સાકળાં, વેડ, વીંટીઓને બાબુબંધ;

પાયે ઝાંઝરનો ઝમકાર.

રણછોડરાયે

પુલ તુલસી, શુંઝ કમળની માળા,

હાથમાં ગેડીને વાંસળી વાળા;

મારા શોભા તમેછો નંદલાલા,

પાનના બીડાં ને દર્પણ આપ્યાં;

ભાવ થકી એવે રૂપે દર્શન દેજો,

નીરખ્યાં એવા રદયમાં રેહજો;

ગુણ માય તમારો દાસ.

રણછોડરાયે.

સુદામાને બતાવેલિ અકળ લીલા.

એક વખત વિઠ્ઠલવર ચાલ્યા, ભાવભક્તઉપર લાંબ્યા;

બાળ સ્નેહિ સુદામાને, મળવા માધવજી આંબ્યા, ૧

સુદામાપુરિમાં પ્રભુ પધાર્યા, નર નારીને હેત વાપ્યું;

પવિત્ર પત્નિ સુદામાની, હરજીને આસન આપ્યું;

સુદામા કહે છે નારીને, ચડાવ્ય ચુલ્લે તપેલી;

રીઘ સીદ ને નવ નીધ તે, આ હરીએ મને આપેલી. ૩

મુઠ્ઠી તાંદુલ લઈ માધવે, મને ઘણો પ્રહસ્ય કર્યો.

હળિદર હતું દાણા ન મળતા, છે દુખનો દિવસ હરથો ૪

રામા રસોધ કરવા બેઠી, શોક પાક સામગ્રી ધણી;
 રાટલીની શેર કણેક બાંધી, તેમાંથી અદશેરવણી. ૫
 ત્યારે સુદામા કહે શામને, શીદ ભુખ્યા બેશી રહીએ,
 રસોધ તૈયાર થવાઆવી, નદીએ નાહાવાનેજમએ ૬
 એટલે ઉઠ્યા શામ સુદામા, એક એકના કર ઝાલ્યા;
 સ્વચ્છ ધોએલા વસ્ત્રજ લીધાં, વાતો કરતાએઉંચાલ્યા
 સુદામા કહે સુણો શામજી, હું બ્રાહ્મણપર હેત લાવે;
 લોક વાત કરે છે, માટે અકળ લીલા મુને બતાવો ૮
 એહ અકળ લીલા જોવાને, મોહન હું મર મથી,
 શામ કહે અકળ લીલા, જોવામાં કાંઈ સાર નથી. ૯
 સુદામા કહે મારે જોવિ, એમ કરતા નદીએ આળ્યા;
 અકળ લીલા હરજીવનજી; દેખાડવાદીલભાવલાળ્યા ૧૦
 શામ કહે સુણો સુદામા મન તણો મુમત મેલો;
 આપારથી ડુબકી મારે, પેલે પાર કોણ જય પેહેલો ૧૧
 એમ કહી મુમતે ચડીયા પડીયા નદીના નીરમાં;
 ત્રણલોકનો નાથજ ત્યાંથી જમ ઉભો સામીતીરમાં. ૧૨
 અકળ લીલા નથી ઓછી નડિતમ નટવર નામરમાં;
 હરજીએ હડસેલી મેલ્યો સુદામાને સામરમાં. ૧૩
 બે ઘટીકાએ બહાર નીકળ્યા, પસ્તાવો મનમાં કરતા;

કયાંજયું ધરનેકયાંછે ધનશામ, આંખેઆંસુડાભરતા ૧૪
 આરે જળભેઈભડકી ઊઠયા, ભજવા માંડયાદીનખંધુ;
 નદી મારીકયાં નાશી ગઈ, કયાંથી આવ્યો આસિંધુ ૧૫
 આજળથીનહી ભઊજવતો, કહીજીગદીશનુધ્યાનધ્રુ;,
 દામોદરને દયા ઉંપની, સાગર વચે ગામ કર્યું. ૧૬
 તેમાં મલેચ્છ મનુષ્ય વસાવ્યાં, અવળી રીતીતે ચાલે;
 પ્રાણી શુદ્રસરવે સરખા, એકએકને કન્યા આલે ૧૭
 તેવા ગામમાં ગયા મુદામા, નગરશેઠ સાંભા મળ્યા;
 પ્રાણી તમે ભલે પધાર્યાં, કહીને સાથે લેઈ વળ્યા ૧૮
 વીંમ કહે મુદામાપુરી કહે શેઠ કેટલે હશે,
 શેઠ કહે મુદામાપુરી, જાતાં વીંશ વરસ થશે. ૧૯
 વીંસ દિનથી વહાણ ગયાં છે, તે જઈને પાછા આવશે;
 પછી તમને ઘેર પહોંચાડે, સાઠ વર્ષે જવું ફાવશે ૨૦
 મુણી મુદામા સંતાપ કરતા, કેને ઘેર જઈને રહીશું,
 પેટ પાપી પુણવાલાગશે, કયાંજઈનેઅનાજખાઈશું ૨૧
 શેઠ કહે સંતાપ ન કરશો, સૌ તમારે કષ્ટ કાપુ;
 ખાવાપીવા ઓઠવા પેહેરવા, રહેવાનેમંદિરઆપું. ૨૨
 આરે પેટ છે પવીત્ર પુત્રી, તે દેડી તમને કન્યા;
 મુદામા કહેલેડી શુદ્રની, થાયઅતી અધરમઅન્યા. ૨૩

ત્યારે શેઠ કહે આ ગામમાં, બ્રાહ્મણ શુદ્ર સહુ સરખા;
 સધળે એહું અન મળવાનુભુખે ક્યાંમારશોવળખારજ
 એટલે સુદામા અકળાયા ગામ લોક ગરદન ધાલે;
 સો વરસ ઘેર જવાનું અન્ન ઊદક વણ કેમચાલે. ૨૫
 અન્ન ખાઇશું ને વટલાઇશું, પરણ્યામાંચીત્ત પેહું છે
 નાતરહી સુદામાપુરોમાં ત્યાં જણવા કોણ બેઠું છે ૨૬
 એવું સમજી કન્યા પરણ્યા, બુદ્ધું ધરખાર લઈ રહ્યા;
 પત્ની રાંધે પોતે જમે ભ્રષ્ટ બેમા ભ્રષ્ટ થયા. ૨૭
 સુદામાએ સંસાર માંડયો નારીને પાંચ પુત્ર થયા;
 પાંડેશમાં એક અબળા મુઘતી તે સારૂ શમશાનમયા
 ઘણુંક માણસ મરું મથાણે, મડદું છોડીને બુએ;
 જે નારી મુઘ તેનો નાથજી, આંખે આંસુથી રૂએ. ૨૮
 કાષ્ટ લાવી ચીતા ત્યાં ખડકી ચીંત્યામાં બહુજીવપેઠે;
 નારીનું મુસ્તક ખોળામાં, લઈને પીઝી બળવા બેઠો.
 સુદામા બેઠ ત્રિશમય પામ્યા, બળનારો મુરખ જેવો;
 સુંદરી સાથે પુરૂશ મરે, આ અનર્થ અવળો કેવો. ૩૧
 તે સુણીને સહુ જન બોક્યા, સુદામા તું છે મતિયો;
 ગામ ચાલેનારીપુઠે, સ્વામી હોય તેથાયસતીયો. ૩૨
 સુદામા કહે ચાલજ ખોટા તેને તમે માન્યો ખરો;

કોઈ પુરૂષ બળે નહી તેને કહો બાઈ તમે શું કરો. ૩૩
 લોક કહે ન તોડીએ ધારો, બાંધીને સાથે લઈએ;
 સીધી રીતે બળે નહી તો પરાણે બાળી દઈએ. ૩૪
 સુદામા કહે અરે શામળ, સર્વે મન્યા તે લોક નડશે;
 મારી પત્નીનો પંડ પડે તો મારે પણ બેળવું પડશે ૩૫
 એવો એવો સંતાપ કરતા બજતા શ્રી અંતરબાહી;
 હરી લીલાથી સુદામાની, પત્ની પણ મરણ પામી ૩૬
 સુદામાએ સંબ દીકું ને. પોક મેલી રડવા બેઠા;
 બહુ બેઠે મને બાળશે, કોઠીયો વચ્ચે જઈ પેઠા ૩૭
 નમ્રતાણા ત્યાં લોકે આળ્યા મડદું ઉપાડ્યું હાથે;
 સુદામાને શોષિ કાઢ્યો, બાળવાં સારૂ હ્યો સાથે. ૩૮
 શુભી સુદામા થરથર ધ્રુજ્યા, ખુણે રહી આંખોએળે;
 લોક લઈઆ લઈ લાકડીઓ, કોઠી કબાલા ખોળે. ૩૯
 ખુણામાંથી ખોળી કહાડ્યા, ખેંચીને બારણે લાંબ્યા;
 હાથ ઝાલી હઠવા ન દીધા, તેડીને મશાણુ આંબ્યા. ૪૦
 ચીતા ખડકી સહુલોક બોલ્યા, બાકી નહિરહેવિત્યામાં;
 પેહેલેથી સુદામા સમજ, બીરાજે આ ચીતામાં ૪૧
 શુભી સુદામા કરે સોસના, અમનીના ભડકા થારો;
 કોણ ઉઠશે પાણી છુટશે. દુખ પામીને જીવ બળે, ૪૨

અગ્નિ ન ખમાયને જીવ જાય, બળ્યું બળવું નારિસંગે
 તે કરતાં પડુ દરિયામાં, વેદના વ્યાપે નહિં અંગે. ૪૩
 એવું વિચારી બોલ્યા, બળવાને તૈયાર થઈં છું;
 હિભા રહો ભાઈ મેલો મને એકવાર નાહાવાજકેં છું ૪૪
 એમ કહીને છેતરી ચાલ્યા, જળમાં જંપાપાત કીધો;
 રનેહી સુદામાને શામળિયે નદિમાં ખેંચી લીધો ૪૫
 સુદામાએ ડોકુ કહાડ્યું એટલે હસ્યા વનમાળી;
 પ્રભુ કહે તમેછો પાછળ હું આમળ છું દયોતાળી ૪૬
 સુદામા કહે રોની તાળી, ઘણું વરસ વહિ મયાં;
 કૃષ્ણ કહે કે હમણાં આવ્યા, નારી રાંધિ રહિ હશે;
 વીઠલે કહે વસજ પહેરો, રસોઈ શીતળ થઈ જશે. ૪૮
 સુદામા કહે શું બોલોછો, રસોઈ રોની શીતળ થઈ;
 પ્રભુ મરકરી કરવાની તે, ટેવ તમારી નહિ મધ. ૪૯
 તે કરતાં તમારું બોલ્યું, સત્ય હોય તો વાત કહું;
 એ વારતા કોને નવ કહશે, કહોતો હાંસી કરે સહુ ૫૦
 માહારાજ તમ સાથે શરત, કરિ પાણિમાં હું પડીયો;
 કીનારો કેમ આવ્યો નહિ, સામર જળમાં નીકળ્યો પર
 ત્યાં સોહામણું નમ્ર નીરખ્યું, બ્રષ્ટા બ્રષ્ટી સૌ પ્રાણી;

ઊંચ નીચને ભેગુ ભોજન, અનીતી દુઃખની આણી. પર
 ત્યાં હું મથો વિવાહ થયો શુદ્ધ જનના ઘરમાં પેડો;
 ખાનપાન સહુ સસરે પુરયું તેને પુત્ર વરી યેડો. ૫૩
 ચોખ્ખારેહેવા મન ધર્યું પણ, અન્ન ઉદ્ધવણુ ઇળવાયો;
 નીચ જાતી પરણ્યો તેનું રાંધી જમીને વટલાયો. ૫૪
 વટલીને ઘર સંસાર માંડ્યો પાંચ પુત્ર તેનેજ થયા;
 તે વાતને બહુદિવસ વીત્યા તે વારના શું ઉભારદ્યાપ
 સુણીને શામળીયો બોલ્યા. ભાપણુ તમારૂં ભાવ્યું;
 રયો સીંધુ શાં સુંદરી છંછયા, શું તમને સ્વપ્ન આવ્યું પદ
 જગૃત છોને લવરી માંડી, ન બોલસો દુખશે ડાયું;
 સુદામા કહે સોમન તમારા. નાહસ્વપ્ન એછે સાચું ૫૭
 શામ કહે સાચું હોયે તો, સંજ તમારો પરહરિયો;
 બ્રાહ્મણ જાતી બ્રષ્ઠ થયા, તેની સોખત કેમ કરીયો. ૫૮
 વીઠલ વદે કહું વીશ્વમાં, ચાડી કરવા ચોરે ડાયું;
 સુદામા કહે વાત ન કરશો, પ્રભુ તમને પાયે પડું પદ
 તવ શામ કહે ચાલો સંચરીયે, તમારી નારી પાસે;
 મહારૂં કે તમારૂં સાચું સંઘળું તે ત્યાં જણાશે. ૬૦
 લવરી માંડી ભાંગ પીધેલી, કહીને કૃષ્ણ કર ઝાલ્યા;
 માંડામાં મણી કહાડીને સાથે લઈ મહોત્તે ચાલ્યા. ૬૧

ઘરમાં સ્નેહી સાથે પેઠા અકળ લીલા બહુ પાકી;
 રામાની રસોઈ જોઈ તો, નવટાંકની રોટલી બાકી. ૬૨
 તેણું જોઈને ઝાંખા થયા, સુદામા પડીયા વીલા;
 શામ કહે તમે સંસાર માંડ્યો, તે સવળી મારી લીલા.
 સુદામા કહે અકળ લીલા, શું વખાણું મુખ થકી;
 ત્રીકમજી તમારી લીલા, સપને પણ જોવી નથી. ૬૪
 સુદામાજી બન્યા ભક્ત જનને મન ભાવે;
 વ્યાસ વદ્ધભ વાણી વહેછે, કૃષ્ણ કળ્યામાં કેમ આવેદપ
 જીલણી.

જાયો ચારીને ગોવિંદ ઘેર આવ્યા ને, વારણા લેઉ
 વારી વારી
 ઘરમાં પેસતાં કાનઉઘાડા દીઠા, જીલણી ક્યારે વિસારી
 ઓ નંદના નાનડીઆરે, ખમા મારામનનામોહનજીરે;
 ખમા મારા તનના ત્રીકમજીરે, ખમા મારા પ્રેમના
 પાતળીયારે,
 ખમા રાય રણછોડ રંગીલારે, નંદલાલ જીલણીક્યાંરે
 વિસારી. ૧

રૂવે રૂવેને કાન રૂઠન કરે ને, લાવી બેસાડ સામ ઓરે;
 એરે જીલણીને કારણેરે, કાન મંદીરીયામાં લોરે, ઓ
 નંદના નહાનડીયા ઓ નંદના. ૨

સાવ સોનાની સોએ મં'ખાવું, ને રૂપલા કેરા ધાગા;
ખાંતીલો દરજી શીવવાને બેઠો; કહાન કુંવરના વાધાં
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૩

એરે જુલજીમાં કાંઈએ નથી પણ જડીઆછે માણેક માતી;
એરે જુલજીને કારણેરે ગોકુળ મથુરામાં જોતી;
ઓ નંદના નાહનડીયારે ૪

જરકશીનો જમો શીવડાવું, ને ઉપરશીવડાવું કાનટોપી;
છાનો રહેને મારા કુંવર કનૈયા, કાલ પરણાવું ગોપી;
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૫

દ્વારકાથી પ્રજા ડાકેર આવ્યા, ને ડાકેર કીધું છે કાશી;
મધરાતે મથુરાથી, નાઠા, મારી છે પુતના માસી;
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૬

રૂપીઆ તે મજનો મશરૂ મં'ખાવું ને બખીયાદેવરાવું
રામ રાતા;

ઝાય શીખેને સાંભળેરે શુભ ઝાય જસોદા માતા,
ઓ નંદના નાહનડીયારે. ૭

ખમા મારામનના મોહનજીરે ખમા મારાતનના ત્રીકમજીરે
ખમા મારા પ્રેમના પાતળીયારે ખમારાય રણછોડરંગીલારે
ઓ નંદલાલ જુલજી ક્યારે વીસારી. ૮

ધ્રુવાખ્યાન.

કવિ.

શ્રી ગુરુ ગોવિંદને હું નમું, પ્રેમશું લાગું પાય;
આરાધું અવિનાશ એવા. અનાદિ નિરંજનરાય
આદિ નિરંજન અકળ સ્વરૂપ, રામે લીલાં રમવારૂપ;
સૃષ્ટિ નીપાવા થઈ મનસાય, સુભટ યઈ પોઢયાજળમાં
જે જે વૈકુંઠરાય. ૧

હરી જળમાં પોઢયા સહી સેષ, નામ ઉપર તે જાય;
નારાયણની નામી કમળથી, બ્રહ્મા પ્રમટજ થાય;
બ્રહ્માના સ્વયંભુ તન, તેના પાંચે પુત્ર પાવન;
ત્રણ કન્યા બે પુત્ર વિખ્યાત, પ્રિયવરતને ઉત્તાનપાદ.
જે જે વૈકુંઠરાય. ૨

ઉતાનપાદ નર નીપજ્યો, રાજ રૂપ નિધાન;
રાજને બે મુંદરિ. તેનાં સુરતી સુમતી નામ;
સુરતી ઉપર નહીરે માન તેના ઠરવણ એક સંતાન;
સુમતિ ઉપરછે ઘણું હેત, તેના કુવર ઉત્તમ એક જે.૩
ઉત્તમ ઉછંગે બેસાર્યા રાયે સભામાંહી એકવાર;

પુત્ર લડાવે પ્રેમશું રાણી હધડે હરખ અપાર.

હરખ ન માયે હૈડામાંય, ઈવજી રમતા આળ્યા ત્યાંય;
ઉછંઝ બેસવાડીધાંમન, અપરમા કહેકઠણ વચન.જે.૪

સુમતી.

અપરમાએમ બોલ્યા, ભુંડા, એ સુખ તુજને ક્યાંથી.
અભાગણીના પેટતણા તું, જને અકરમી ધહાંથી,
ધહાંથી જઈ વનમાં તપ માંડ, હરિભજીને કાયા છાંડ;
ફરી જન્મલેમારે શરીર, તોતનેરાજ અપાવીશવીર.જે.૫
વચનો વનિતાનાં સાંભળી, ઉતાર્યાં મહોંનો રંઝ;
સભા તે સંઘળી દેખતા, ઈવજી થયા મન ભંઝ.
મનભંઝથઈ નાંખ્યોનીસવાસ, રોતાઆળ્યોમાની પાસ;
માયેચાંપ્યાફીયાશાય, કહોકુંવરકોણેદુભાળ્યાઆજ.૬

ઈવ.

આજ સભામાં માવડી, બેઠો ઉત્તમરાયને ખોળે,
ઉછંઝ બેસવા હું ગયો, ત્યારે અપરમા એમ બોલે,
અપર કહેઅભાગણીકેરા, સુખમાંછોતોવન જાઓ વેલા;
ફરીજન્મલેમારેશરીર તો, તનેરાજ અપાવીશવીર.જે.૭

સુરતી.

વળતી માતા ઉચરે, કુંવર હધડે ન ધરીએ દુઃખ;
પુરણ પુન્ય કીધાં હશે ત્યારે, તે ભોગવે છે સુખ,

સુખઆપણને કયાંથીવાલા, નીચમધમ કશાનથીપાળ્યા;
 નથી સંતોશ્યાબેગીજતી, તપતીરથવૃત્તકીધાંનથી. જો. ૮
 નથી સંતોશ્યા સાધુને નથી, આપ્યાં વિપ્રને દાન;
 ઓછાં કરમ જ્યાં આપણાં ત્યારે, કયાંથી રાયનાં માન
 માન ભોગવે ઉત્તમ નિત્ય, દત્તવિના કયમપામીએવિત;
 જો હોય ઇંદ્રાસનનો ખપ, તો કુંવર જઘમાંડોતપ. જો. ૯
 તપ માંડયુ બ્રહ્માજીએ ત્યારે, પામ્યા પદ્માસન;
 સેવા કીધી મન ભાવતી ત્યારે, પ્રગટયા નારદમુન્ય.
 મુનિએ માંડ્યો મોટોભગ, તપતીરથવૃત્ત થયા સુભાગ;
 જોકરીએશ્રીહરીપ્રસંન, તોઅભાગીયાટળીએતન. જો. ૧૦

૬૩૫.

તને અભાગણી હું ટાળું મા, છુરે તમારો તન;
 વનમાં જઈ વેગે કરીને, સુખ સંભાર નાહ અન્ય.
 સુખ સંભારે સાલે જોહ, વીચંભરે પરઠીયો દેહ;
 હરી મળેતોતાપઓલાયનહીતરપ્રાણતજુરેમાય. જો. ૧૧

સુરતી.

માતાને ઓંસુ આવિયાં, ને અંતર ઉપજી દાઝ;
 રાજાએ મને પરહરિ, કુંવર તું કરે છે તાજ.
 તુજ વિના હું રહીશ કેમ, ટોળાં વણુટી પ્રગલી જેમ;
 જળ વિના જેવીમાછલી, મારાપ્રાણજશેટળવળી. જો. ૧૨

ધ્રુવ.

ટળવળ મારે માવડી તું હવે, દુઃખનો આવ્યો અંત;
બીજ રાપાવિશ સુખનું, તેને ફળ લાગશે અનંત.
અનંત કરૂણા કરશે હરી, આપણી આશ પુરશેખરા;
એ છે અનાથનોરે નાથ, તેને ભજવાળઉંરે માત. જો. ૧૩

સુરતી.

વળી માતા એમ ઉચરે, કુંવર પાંચ વરસનો તન;
બીજું બાળક એકે નથી, કેમ હું વાળું મન,
કેમ મોકલું વનની લાટે, કહેતાં મારાં હેડાં કાટે;
આંખની આમળરહોને બાળ, ઘેર બેઠા ભણ્યે જો પાળ. જો.

ઠરવ.

ઘેર જો પાળ ન પામીયે મનમાં, મોહ કિપજે માય;
ખાતાં પીતાં પહેરતાં માતા, કેમ દમાશે કાય.
કાયા દમતાં સરજે કાજ, તપ કરતાં મળશે મહારાજ;
વનમાં જઈ વહેલો આવીશ, માતાદો મુજને આશીષ. જો.

શુરતી.

આશિશ દેછે માવડી સુતને, હજ્યો કુશળ કલ્યાણ.
મસ્તકે રક્ષા માવના, કંઠે કૃષ્ણની રક્ષા બાણ.
કંઠે કરબ કૃષ્ણ રક્ષણ, ઉરની આમળ નારાયણ;
કટીકે શ્રીવ પુરુષોત્તમ પાય, એવી આશિશ દેછે માય. જો.

માને આંશું આવીયાં ત્યારે, થંભીને રાખ્યાં નીર;
 મારી જીભે કેમ કહું વળી, વનમાં વિચરે વીર.
 વીર વચન કોનાં નવધરશે, તપકરતાંમાયાનવકરશે;
 તપથીતમનેમળશેહરી, વીરા, વીરાવેગેપધારજેહરી. જો.

કવી

ફેરા ફરિયો માતનેરે, ફરીને લાગ્યો ચર્ણુ;
 આજ્ઞા માગીને સંચર્યો, વંદિને સુકન.
 શુકન મળી સવન્સી, માય સુવાસણિ બેડું ભરી જય;
 વરકન્યાપરણિનેવળ્યા, વેદભણતાંવિપ્રજમળ્યા. જો ૧૮
 મળ્યા શુકન સહુ હરખના, ધંરવજી નીકળ્યાનગરખહાર
 આમળ જતાં ધંરવજીને રે મળીયા બ્રહ્મા કુમાર;
 બ્રહ્માકુમારભગવાનનેચહાતા, હરિગુણમાતાનેણુસુવાતા;
 કરજોડી કહેછે ભુપતન, ક્ષમાકરોતમેનારહમુન્ય. જો. ૧૯

નારદ

નારદ કહે શીદ જાઓ છા, સું છે તમારે કામ;
 કોણુ તમારાં માત પીતાને, શું છે તમારું નામ.

ધંરવ.

મારું નામ છે ધંરવ નીરધાર, મારા. પીતાને બેછે નાર;
 રાવ રાણા બેડા સોરજ, ઉત્તમને તેડયો ઉછંગ. જો. ૨૦
 ઉછંગ બેસવા હું ગયો માર, ખાંત હધયાની ખોલી;

દ્રષ્ટીએ મુજને દેખીને ત્યારે, અપરમા એમ બોલી.
 અપરકહેઅભાગણીકેરા,જેસુખવાંછેતોવનમઓ વહેલા
 ફરી જન્મલેમારે પેટ,તોતનેરાજ અપાવીશ નેટ જે. ૨૧
 નેટ નારદ કેમ ભોમવું, એને આપ્યું ધન;
 સભા સઘળી દેખતાં, મને કીધા કઠણ વચન,
 કઠણ વચન તે કેમ વિસરે,લોહા સમ હોય તો નીસરે;
 ખડખટણોતોસહિયેવાય,પણએવાબોલસહ્યા નખય જે.

નારદ

જારે ઘેલા અત્યારથા તું, એવડો શો ધરે કાળ,
 માન કુમાન શું તાહરે તું તો, પાંચ વરસનું બાળ.
 બાળકને શા ધરવા બોલ, ખાઓ પીઓનેકરોકલોલ;
 અપરમાનાં એવા હેત,વિચારિને વાળો ચીત. જે. ૨૩

૬૩વ.

ચિત્ત તે કમ્પેરે વાળીયે, મને બોલાવ્યો નહિ બાપ;
 કશાયમાં લેખ્યો નહિ હું તો, તે ઉકળું છું તાપ.
 તાપકુંવરનવઆણિયેરતી,સુખદુખનુંકોમશરીમત નથી
 હરિયેનીરમ્યું તેમજ હોય,કયાંકર્મછોડાવેનહિકોય.જે
 કો કાળે વૃદ્ધિ હાણુ છે, તેનો ન ધરો હરખ ને શોક;
 અણુ ચીતવ્યું જે આવી મળે. તેનો ધર સંતોષ.

સંતોષી કુંવર ઘેર પધારો; અપરમાના બોલાવસારો;
આકુંવરતારાખાપનેકહું, રાજઅપાવુંનેમાનેસહુ. જો. ૨૫
કરૂવ.

સંભામાં શું દેખાડિયે, સહિકેમાં વળી નાક;
સંભામાં જ્યારે શોભશું મન પુરશે અભીલાખ.
લાખ લાખેણો કરશે હરિ, ત્યારે મંદીર આવીશ ફરી;
તપકરતાંજેહરિનામજો, તોમુજપ્રાણતણશહું બજોજો ૨૬
નારદ.

બળ ક્રીધે હરી નહિ મજો માનો મારા તન;
જન્મ થકી જોગી દેહ દમે, સ્વપ્ને નહી દરશન,
દર્શન તમને કેમ આપશે, વન જમ્ને વિભાસણ થશે;
વાઘ વડ વનમાં બહુ હશે, તે દેખીતુજતનધુજશે જો. ૨૭
જશે ચીત સંસારમાં ત્યારે સાંભળશે રંજભોમ;
ભુખ તરશ જ્યારે લાગશે, ત્યારે કુંવર મુકશે જોમ,
કરૂવ.

જોગી રૂપી નહી મુક સ્વામ, મનમંદ્રિયો રાખીશઠામ;
મેર ચળે પણ ચુક નહી. રૂપીજીતમ પરતાપે સહિનેરદ
નારદ.

રૂપી કહે તું નીસર્યો ત્યારે, બને મધુવન માંય
જમુનાજીમાં નાહીને, તપ આદરજો ત્યાંય.

ત્યા જઈ કરજે અલ્પાશન. જળપત્રને ફળ પ્રાશન;
 વળીતુંલજજેહરીતુંનામ, સ્વરૂપસમરજે શ્રીધનશ્યામ.
 શ્યામને શીશ મુખદ છે કાને, કુંડળ મકરાકર;
 કોટે કોનતુલ કટિમેખળા, પાય નેપુરનો ઝણકાર.
 પાયપદમશંખ ચક્રને મદા, એવું સ્વરૂપસમરજે સદા;
 કાનમાં અક્ષરકહું છુંજેહ, દ્વારશ અક્ષરલણુજેએહ, જે. ૩૦
 કવી.

એ કરતાં ખટમાસમાં તુજને મળસે વૈકુંઠનાથ,
 આશીર્વાદ દઈ દાસને, મસ્તકે મુકયો હાથ.
 હાથ જોડી ધર લાગ્યો ચરણ, આજ્ઞામાગી વિચર્યો અરણ્ય.
 એહ કથા રહિ એણે ઠામ, રૂપિપધાર્યા રાયનેમામ જે.
 મુની આવ્યા મહારાજનું, જેવા રાયતણું સુખ મન;
 માન દિધા પ્રહ્લા પુત્રને, વળી આપ્યાં આસન.
 આપ્યાં આસન બેઠા રૂપિ, આશા ઉતમ તાતને વશીરૂ.
 આશારેરૂપિસુખનાંરાજ, ધ્રુવવિના ચીંતાઅતી આજ.
 રાજ.

આજ સભામાં રૂપિજી મારે; ઉતમ ખોળામાંય;
 ધ્રુવજી હોય તો આ વગે બહુ, ઉછંચની શોભાય.
 ઉછંગે બેસવા ધ્રુવજી આવ્યો, તેનેતોમે નવ ખોલાવ્યો.

સ્ત્રીને વરાંસેવિસદ્ધિઆળ, અપરમાએદીધીમાળ, જ. ૩૩
 રૂપિ એ વચન નિસરયો, વિશે ગયો છે વનં;
 વનમાં વાઘ વર હશે, તેને દેખી ધુજશે તંન.
 તન ધુજશે તડકે ટાટે, મંદિરમાં માલંતો લાડે;
 વાયુવૃષ્ટિ કેમ સહેશે કુમાર, એની કાયા ક્રોમળ સાર
 ક્રોમળ પટકુળ પહેરતો, કેમ ઓઢશે અપ્રચર્મ તેહ;
 મુસ્તક બાંધતો મોળીયું, કેમ જટા રાખશે એહ
 એહ આનંદે હરલો ફરતો, ઘોડાની બસ્વારી કરતો;
 કાંટામાં કેમ મુશેઆળ, એનીસજ્યાઅહિંછેસાર, જ. ૩૪
 સારા અન્ન આરોગતો, તે ફળ પાત્રો કેમ ખાશે;
 પાણી પીતો પળે પળે, તે જળવિણ કેમ રહેવાશે.
 તેની વતી રહેવાશે કેમ, તેહ વિના હું દાણું એમ,
 શુદ્ધ વિનાનો થયોશરીર, વિસરનોનથીતેહજવીર, જ. ૩૬
 વળી વિશે અહીંયાં આવતો, રમતો રંગ અપાર;
 ભુખ તરશ જ્યારે લાગતી, મુખડી માગતો સાર.
 સારી મુખડી મુંદર મેવા, કાલુ કાલુ બોલતો લેવા;
 તેણે અમને કીધાં તાજ, પુત્રવિનાશુંકરવુંરાજ, જ. ૩૭
 શું કરીયે વડીસાહેબી ચિત કરતું નથી કોઈ ઠામ;
 શું કરીયે આ રાજને, શું કરીયે ધન ને ધામ.

ધન મયું અમારું આજ, પુત્ર વિના સહુ મુનો સાજ;
પુત્રવીનાહું દુર્બળદુઃખી, મારા પ્રાણજશેરેરૂપી. જે. ૩૯

નારદ.

રૂશી કહે તમે માં રૂવો, મને મળ્યું હતું તે બાળ;
આશીરવાદ દેધ મોકલ્યો, ભજવા શ્રી ગોપાળ.
ગોપાળ ભજશે દીવસ થોડે, કુંવર ઘેર પધારશે કોડ;
મોડારાજ્યનેછોડો દુઃખ, એવું કહીનેવળીયારૂખજે. ૪૦

કવી,

રૂપીને ચરણે લાગીને ધરૂવ, વીચર્યો વન મોઝાર;
મધુવન પોચ્યો પ્રેમથી, કીધો ત્યાં જઈ તપ વીચાર;
ત્યાં જઈ માસ કીધા ઉપવાસ, બીજેમાસે રૂળકદપ્રાસ;
ત્રીજે માસે છટે દીનએમ, ચોથે મારોજળનાંનેમ. ૪૦
નેમ ધરીને નેહથકી ભજે, ઇશ્વર આશરણ શરણ;
પાંચમે પ્રાણજ રૂંધીયા ધરૂવજી. ઉભારહ્યાએક ચરણ.
ચરણ ચતુરણજ ચીતમાં ધર્યાં,

દ્વાદશ અક્ષર મનમાં ભણ્યા;

એમ કરતા ઓળખ્યા અવીનાશ. જે જે. ૪૧

અવીનાશીને ઓળખીયારે, એમ ઉભો રાજન;

પૃથ્વી લાગી ડાલવા ત્યારે ડાલ્યું ઇંદ્રાસન,
 ઇંદ્ર અમર સૌ એકઠા થયા, વેગે કરિ વૈકુંઠે ગયા;
 જમ કેશવને લાગ્યાપાય, મધુવનમાં કોઈ કળે કાય. જ. ૪૨
 દેવતા

કાયા કષ્ટી વંશ રાખવી એ, ઇંદ્રી મન અચેત;
 અચરત એતો અતી ઘણું, એમખોલ્યા અમરધરી હેત.
 અમર કહે અમને બીક લાગી, રખે લીધે ઇંદ્રાસન માગી
 વીણુ

વીણુકહે માંભળસુરપતી, રાજ્યભોગ એમચ્છતો નથી ૪૩
 નથી ઇચ્છતો સંપત્તિને કે, નથી ઇચ્છતો સુખ નેહ;
 ચરણ ધર્યા ચીતે મારાં, ક્ષણુ અળગો ન મુજથી એહ
 મુજ થકી અળગો નહિ એહ, એણે દમી છે પુરણ દેહ
 સહા સ્મરણ રાખેછેમારું, કહોછેએનેકેમવીસાર જ. ૪૪
 વીસારો વીસરે નહી એને, આપીશ અવીચળ અર્થ;
 નામ નહી લે તે તમતણું, તમે કાંય બીહો છો વ્યર્થ
 કવી.

ઈંદ્રતણી આસનાવાસના કરી, સુરસ્થાનક મોકલ્યા કરી;
 મરડે ચઢી ચાલ્યા શ્રીહરી, વનમાં આવ્યા વેગે કરી ૪૫
 કર્યો નાદ જ્યારેશંખનો; ત્યારે ધ્યાનમાંથી ધરૂવ જગ્યા;
 નેત્ર ભરી નીહાળીનેરે, પ્રેમ શું પાચે લાગ્યા;

પ્રેમ કરિ પ્રણામ્યા નાથ, હરીયે મેલ્યો સુસ્તક હાથ.
નીર્મળવાણી હવી પ્રકાશ, સ્તુતી કરે કરજેડીદાસ. જો. ૪૬

૬૩૫

દાસ હયાળને વીનવો તમો, સર્વ જમતના ભુપ;
અકળ તમારી મતી છે ન્યારી, અકર તમારું સ્વરૂપ.
સ્વરૂપ નામ તમારું જેહ, મણુતા પાર ન પામું તેહ;
સઘળી વાતે છો તમે શ્યામ, પ્રાણી માત્ર કરે પરણામજે.
પરણામી પરમાત્મા શ્રીહરી, સારંગપાણી હોય;
અદ્ભુત શક્તી આપની, તારો પાર ન જાણે કોય;
પાર ન જાણે કોય લગાર, હું કેમ પામીશ તારો પાર,
એવું શુણીહરખ્યાનરહર, કુંવરકાંઈએક માગ્યુતું વર. ૪૮
વર કેમ માગું વીઠલા, હું તો કરીશ તમારિ સેવા;
વીષય ભોજ સંસાર છે એતો, સુપનાનાં સુખ જેવાં.
સુપના જેવી કાચી કાયા, સંસારની શી ધરવી માયા;
માયામાં ન મલે મોકલો, વાહીને ન કરો વેગજો. જો. ૪૯

વીણુ

વેગજો વીરા ક્ષણું ન કરું, વળી તું વહેલો આવીશ;
જે ફળ હુલ્લ દેવને મળવું, તે ફળ તું પામીશ,
તે ફળ તુજને આપું ઓજ, સંસારમાં તારી ન રહેલીજ;
લોક કહે રઝળીને મુવો, સ્વજનોમાંથી પડ્યો જુજવો પં

પડયો સ્વજનથી જુજવો ત્યારે સુરતીને દુઃખ થાય;
 ઘેર જાને વીરા તું તારી; વાટે જુવે છ માય;
 માનેબાપતણાંદુઃખકાપો, ધહાંથીજધસૌને સુખ આપો;
 મારી ઓજા પાળજ આજ,

છત્રીસે હજાર વરસ ભોમવ રાજ. જે. ૫૧
 રાજ્ય ભોમવી તું આવજે, તને મોકલીશ એક વિમાન;
 તેમાં બેસી તું આવજે, તારું થશે જમતમાં જાણ.
 જાણ જમતમાં થાશે રાય, વેણે વધશે તુજ મહીમાય;
 કવી.

આપીવચનવળ્યાગોપાળ, જમુનાજામાંનાહુંબાળજે પર
 બાળકને મારમમાં જતાં, હપજ્યો મન વીચાર;
 જે ફળ દુર્લભ હવ મણે તે, મને મળ્યા મોરાર;
 મળ્યામોરારપણેદુનહિફળ્યો, હરીભજીને માયા લાવ્યો;
 આમળાંકીજીકહેતાએમ, તમનેત્રીકમમળશે કેમ. જે. ૫૩
 મુજને ત્રીકમજી મળ્યા મેંતો જાવા દીધા ફેક;
 ફરી જધશુ સંસારમાં મને, હસશે દુરીજન લોક.
 લોક કહેશે એની બુદ્ધિ થોડી, રત્ન આપીને લાવ્યો કોડી
 પણ્યએકજશદુ મોટોલાવ્યો, હરીનાંદર્શનકરીનેઆવ્યોજે
 લોકો.

હરી દરશન કરીને આવ્યોરે, રાય તમારો તન;

રાજા.

હું દુખીઆને શું હસો છો રે, તમે તે સર્વે જન;
 દુખીઆને શું હસવા સાચા; વને ગયા કેમ આવો પાછા
 વન ગયે થયા ખટ માસ, તે કુંવરનો શો વીશ્વાસ. જે. ૫૫

કવી.

ઉર ન વિશ્વાસ આઁયો ત્યારે, આઁયા નારદ મુન્ય;

નારદ.

દરશન કરીને આઁયોરે, રાય તમારો તન.
 રાય તમારો તન ધનું જીવો, એકુળમાં પ્રગટયોછે દીવો.

કવી

વચન મુણી રીઝયા નરપતી,
 વળતી વધામણી આપી અતી. જે. ૫૬

વધામણીમાં આપ્યા રૂડા રાયે એકાવળહાર;
 રથે બેસીને સંચરીયાને, સાથે સુત બે નાર.
 નારીને શીરે સુવર્ણ ઝારો, બેટ બલી લીધી છે ભારી
 રાય રથેથી ઉતર્યા જ્યારે, પુત્રે પરણામ્યાતેવારે. જે. ૫૭

દેવ

પ્રથમ પ્રણામ અપરમાને, તેં બેટાડયા શ્રીપત્ય;

મુમતી

વળતી માતા એમ બે.લ્યાં, તું વાણી બોલ્યો સત્ય;
 વાણી બોલ્યો તે સત્ય સહી, આપણી આશો પુરણ થઈ

સુરતી

વીરા હું બેતી હતી વાટ, તેં મારો ટાળ્યો ઉચાટ. જો. ૫૮

કવી.

ઉચાટ મનનો ટાળ્યો કુંવર, તેડ્યો આનંદ ભેર;

હેતનાં આંસુ આવ્યાં ત્યારે, દુધની ચાલી સેર.

સેર ચાલીતે કુંવરે પીધી, માતાએ વણી આશીશ દીધી;

સુરતી

વણાં વર્ષ જીવોરે તન, તમે કર્યા છે કુળ પાવનજો. ૫૯

પાવન કરીયાં કુર આપણાં, વંશે વધાર્યાં નામ;

મહીમા વધાર્યો જમતમાં, તે ભજીને શ્રીરામ.

કવી.

રામ ભક્ત તડકામાં દીઠા, ઉતમે ત્યાં છાંયડા દીધા;

અંનેભાઈની પોતીરણી, હેતનાં આંસુ આવ્યાં વળી જો. ૬૦

વળી રોપાવ્યા બારણા આગળ, કોમળના થંભ;

અક્ષત અંકુર કુમકુમને જળ ભરી ચડાવ્યા થંભ,

કુળઉપર અક્ષત લખીયાજ, ધ્રુવને અવીચળ હોજોરાજ;

ઢોલદદામાખેરીનાદ. ધ્રુવ પધાર્યા નીજ પાસાદ. જો. ૬૧

પ્રાસાદ માહી પધાર્યા ત્યારે, હરખ્યો સઘળો સાથ;

ભાવતાં ભોજન પીરસ્યાં ત્યારે. કાઠી વીવાની વાત.

વીવાહ કીધો અહલ્યા સાથે, પ્રેમે કરી પરથાવ્યા નાથ.

ઈંદ્રની કુંવરીનેરાજકુમાર, ધૃવજીપરણ્યાખીજનાર ૧૨
 નારી સાથે રંગે રમે, સુખમાં કાઢે દંત;
 રાજ્યે વળી તેને આપ્યું, પોતાનું આચન.
 આસને બેઠા ધૃજી જાણે, વરતાવી પોતાના આણુ;
 શાસ્ત્રપ્રમાણકરીનીરધાર, વરતાવેવરણાશ્રમ ચારજે. ૧૩
 વણાશ્રમના ધર્મ બધાને, સમજાવે સુખણુ;

ધૃવ.

આપ આપના ધરમ પાળીયે, જે લખ્યું હોય ગીર્વાણુ.
 ગીર્વાણુ શાસ્ત્ર બણેરે પ્રહા, આયુદ્ધ બાધવ ક્ષત્રીધરમ;
 વૈશ્યને કરવાખેતીવેપાર, શુદ્રને સેવાનો અધીકારજે. ૧૪
 સેવા તો સધળી વરણુને, હરી બળેને નીત્ય;
 વરણુ ધરમ સૌ પાળીએ સાચું બોલીયે તે શુભ રીત.
 સાચું બોલી સંતોષ વાળીએ, મોહમાયાસત્સેર ઢાળીએ
 નકરે કુડકપટ અન્યાય, એટલીશીખામણુદેજેરાય. જે ૧૫

કવી.

છત્રાસહજાર વરસ વહી ગયાં ત્યારે, આવ્યું વીમાનપાસ;
 વૈષ્ણને બેસીને સંચયા, ધૃજી ગયા આકાશ.
 આકાશમાં ધૃવ બેઠાજઈ, અવીચળપદતો પામ્યા તહી
 જે માયે ધૃવનું આખ્યાન, તેતો પામે અવીચળ સ્થાન.
 જે જે વૈકુંઠરાય.

૬૧ ધ્યાન.

સમરી લેને શ્રીહરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી;
 આવો દાવનહિઆવેફરી, મુરખ તું સમરી લેને શ્રીહરી.
 મનુષ્યા દેહ દુર્લભ તને આપી કૃષ્ણએ કરણા કરી;
 ધન દોલતને માલ ખજાના, બેઠો કચેરી ભરી. મુરખ.
 હજુ મુરખ તને લાજ ન આવી, ખાઈશ જીતીએ કરી;
 તું જાણે મારી સાથે આવશે, અક્ષત તારી ખરી. મુ.
 કળજીગમાં દારણુ કીરતનનું, સેહેજે ગુણુકા તરી;
 મરવાનો ભય નથીરાખતો, ડગનથી ભરતો ડરી. મુરખ.
 અંચળ અપેળ નેત્ર તમારાંને, શીરપર મુગટ ધરી;
 દયાપ્રીતમ ભજ ગોવર્ધનધર; ભવસાગર જ તરી. મુ.

૬૨ (કૃષ્ણજીના દશ અવતાર).

કૃષ્ણ કનૈયાને જઈ મળોરે,
 હરી હૃદયાના હાર મારા બહાલા;
 પહેલે રૂપે શ્રીહરીરે,
 ધર્યો મચ્છા અવતાર મારા બહાલા.
 શંખામુરને મારીયોરે,
 આખ્યા બ્રહ્માના વેદ મારા બહાલા.
 બીજને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધર્યો કચ્છા અવતાર મારા બહાલા.

કૃષ્ણ.

કચ્છે તે સાગર ડોળીઓરે,
 ચૌદ રત્ન કાડયાં બહાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 ત્રીજેને રૂપે શ્રીહરીરે,
 પૃથ્વી દાંતમાં ઘાલી લાવીયારે,
 મધતી રસાતળ મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 ચોથેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરયો નરસીંહ અવતાર મારા બહાલા;
 હિરણ્યાકશ્યપને મારીયારે,
 પ્રલ્હાદની કીધી સહાય મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 પાંચમે રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધ્યો વામન અવતાર મારા બહાલા;
 બળી પાતાળે ચાંપીઓરે,
 આપ થયા છડીદાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 છઠેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરયો હરશુરામ અવતાર મારા બહાલા;
 હરશુરામે હરશી હરવિરે.
 કાપ્યા સહસ્ર અરબુનના હાથ મારા બહાલા. કૃષ્ણ
 સાતમેને રૂપે શ્રી હરીરે,
 ધરયો રામ અવતાર મારા બહાલા;

રામે તે રાવણ રાળીયોરે,
 દેવોને કીધું સુખ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 આઠમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરયો કૃષ્ણ અવતાર મારા બહાલા;
 કૃષ્ણે તે કંસને મારિયોરે,
 આપ્યું ઉગ્રસેનને રાજ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 નવમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરયો બુદ્ધ અવતાર મારા બહાલા;
 દશમેને રૂપે શ્રી હરિરે,
 ધરશે કલકી અવતાર મારા બહાલા. કૃષ્ણ.
 કાલીજાને મારશેરે,
 કમળા કેરા કંથ મારા બહાલા. કૃષ્ણ.

૬૩

હું તો તને વારૂરે, આવીને તે શું કર્યુંરે,
 હરી હીરા ખોયો, ને વાહોયો સંસાર;
 હૈયું તારું પુટ્યુંરે, આંખે થયો આંધળોરે,
 વિસારીને મેઢ્યારે દિનદયાળ. હું તો.
 મારા સાળા મુરખરે, બુદ્ધિ તારી કયાં બળીરે;
 માથે તો ભમતો ન દીઠો કાળ,
 ગપાટાને હાક્યરે, તે તો બધા ગામનારે;

વિચારી ન જોયુરે, સાર અસાર. હુંતો.

મુનશા જનમરે મેળવ્યો તેં ધુળમારે,
હંસા ઉપર ઘાલી હામ;

જનુનીએ જણ્યો ત્યારે આડો શે ન આવીયોરે,
તારી માની કુખે ન દીધો હામ. હુંતો.

સમાં ને કુટુંબીરે, બુડાવાને સૌ મહ્યુરે;
તરવાને ત્રીકમ નામ સંભાર;

ચટકો તને લાગે તો અટપટ ચેતજોરે,
હવેથી તું ગાફલ ન રહીશ ગુમાર. હુંતો.

હાપણુને ડોળ્યુરે, સ્વાર્થ સાથમારે,
પરમાર્થની ન જાણી પેર;

રણછોડ કહે છે રે રાંડના ચેતજોરે,
વહિ મયો લોભે નહીની લહેર. હુંતો.

૬૪

નહિરે વિસાઈં હરિ,
અંતરમાંથી નહીરે વિસાઈં હરી;
આડે માર્ગે જતાં ને વળતાં,

અમુલ્ય વસ્તુ જડી. અંતર.

નહી જુમનાનાં જળ ભરવાને જતાં,
શીરપર મટકી ધરી. અંતર.

પીળાં પીતામ્બર જરકસી જમા,
કેસરી આડ કરી.

અંતર.

મોર મુગટ ને કાને કુંડળ,
મુખપર મોરલી ધરી.

અંતર.

રાણી રૂક્ષમણીના મહેલ તજીને,
કુબળને રાણી કરી.

અંતર.

બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
વરતો વીઠલને વરી.

હરિગુણ આવોરે આવો, કે અવસર નહિ આવે આવો.
મુનશા દેહીનો મેળાવો, હરીગુણ આવોરે આવો. ટેક.
કે લક્ષ્યોરાશીમાં ફરશે, ફરી ફરી અવતરશે મરશે;
ઘોખો જનમ જનમ ધરશે, હરિગુણ આવોરે આવો.
સૌ મળી કહે માઈ માઈ, તેમાં કાંઈ નથી તાઈ;
મ્રમજળ માયાનું લાઈ, હરિ ગુણ આવોરે આવો.
અંતે સૌ અળગું રહેશે, વાલ્મીકી વળગ્યું રહેશે;
મુખદુઃખ કોણ કોને કહેશે, હરિગુણ આવોરે આવો.
સાચામાં સાચું કરવું, ધ્યાન હરિનું નીત ધરવું;
રણછોડ આ ટાણે તરવું, હરિગુણ આવોરે આવો.

જે દુખ થાય તે થાજેરે રૂડા રામને ભજતાં. (૨)
 પંડ પડે તો પડવા દેજો, જીવ જાય તો જાજેરે. રૂડા.
 જોયોખાંધીને તળે અગ્નિ પ્રજાળે, મારમુશળ કેરાખાજેરે;
 લોક નિંદે તેને નિંદવા દેજો, રાય દંડે દંડાજેરે. રૂડા.
 સાતપાંચ મળી રાંક રણુછોડ, ગુણુ ગોવિંદના માજેરે.

સતગુર સહાય કરો એક વારરે,
 મારો છે મુરખનો અવતારરે;
 પથ્થર કઠણુ હૈયું છે મારરે,
 તેમાં હરિનામ ન ભેદે તમારરે.
 મારા તો મનની વાતો છે વાંકીરે;
 સતગુરુએ પથ્થર નાંખ્યા ટાંકીરે;
 ટાંકીને મારમ મુજતા કીધારે,
 સતગુરુએ મંત્ર અનોપમ કીધારે,
 આતમજ્ઞાન વિના ઘર શુનુરે,
 સમપણુ શોધીને કહાડજો જુનુરે;
 જીવ તું તો જાગીને જોને વિચારીરે.
 મુવા પછી મુક્તિ કયાં થકી માગીરે.

એવી છે દાસ હરિની વાણીરે,
તેને તમે રાખજો રૂઢીયામાં બણીરે.

૧૮

જેણેરે ગોવીંદ રામા તમને વીસારયા,
તમને વિસારયા તે નર ભવોભવ હાર્યા. જેણેરે.
તમને વિસારી કવણુ સુખ કીધું,
અમરત ઢાળી ઝેર હળાહળ પીધું. જેણેરે.
તમને વીસારી અવર મન મોહ્યું,
ઠાડીને બદલે કંચન ખોયું. જેણેરે.
તમને વિસારી અવર રંમ રાચ્યા,
વંઝા ન રહી તેની જનુની માતા. જેણેરે.
તમને વિસારી નીંદા ભરી સુતો,
જેણેરે નરસૈયો તે નર ભવોભવ વગુતો. જેણેરે.

૬૬

નારાયણનું નામજ લેતાં, વારે તેને તણ્યેરે;
મનસા વાચ્યા કરણા કરીને, લક્ષ્મીવરને ભણ્યેરે. ના.
કુળને તણ્યે કુટુંબને તણ્યે, તણ્યે માને ખાપરે;
ભગની સુતદારાને તણ્યે, જેમ તજે કાંચળી સાપરે. ના.
પ્રથમ પીતા પ્રહલાદે તણ્યો, ન તળ્યું હરીનું નામરે;
અરથ શત્રુવને તણજનેતા, નવ તણ્યા શ્રીરામરે. ના.

રૂપી પત્ની શ્રીહરીને કાળે, તળેલા ભરથારરે;
 તે માટે કાંઈ કુડું ન પડીયું, પામ્યા પદારથ ચારરે. ના.
 પ્રજવનીતા વીઠલને કાળે, સરવે તજીને વન ચાલ્યાંરે;
 બણે નરસે વંદાવનમાં, મોહન સાથે માલ્યાંરે, ના.

૭૦

તારી ભક્તિ બોડાણાને ભાવીરે, રણછોડ રંગીલા,
 જમણા હાથમાં તુલશી વાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
 છંદે માસે તે ઠેઠ ચડાવીરે, રણછોડ રંગીલા.
 મહા મજરો કીધો મંધરાતેરે, રણછોડ રંગીલા.
 આપ આવ્યા બોડાણાની સાથેરે, રણછોડ રંગીલા.
 દેશ ગુજરાતમાં આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
 વાલે ઉમરેઠ આવીને રહ્યારે, રણછોડ રંગીલા.
 ત્યાં તો પમલાં પુન્ય છે તારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
 સહિને દરશન થાય છે સારાંરે, રણછોડ રંગીલા.
 ત્યાં તો પ્રમટ પારખું કીધુરે, રણછોડ રંગીલા.
 આખા લીંબડામાં એક ડાળ મીઠુરે, રણછોડ રંગીલા.
 કાપાને થઈ છે બાણુરે, રણછોડ રંગીલા.
 કાપા દોડેને ભગત થાય આભારે, રણછોડ રંગીલા.
 આશારામને આશરો તારોરે, રણછોડ રંગીલા.
 જ્ઞાતા તરીને પાર ઉતારો, રણછોડ રંગીલા.

૭૧ પરજ.

પ્રભુ વિના બીજુ કુણુ તારિ બેલ્ય છેરે,
 હરિ ભજે તો સુખડાની રેલ્ય છેરે,
 સગાં સંબંધી મતલબ કેરાં સ્વારથીરે,
 નાડી તુટે ત્યારે કોઈ કોઈનું નથીરે,
 ખાડી રથડા વળીને હાથી ઘોડભારે,
 મેલીને મરણું રહેણું તે દહાડા ઘોડભારે,
 મોટા રંમના ભરેલાં રૂડાં માળીઆરે,
 એક દીન સુવું છે મશાણુમાં અઠાળીયાંરે.
 ભણ્યા જણ્યા મરી ગયા ભોગીયારે,
 રામના શરણુ વિના ભવોભવ રોગીઆરે,
 ડાહ્યા ડાહ્યા વખણાતા જે નરો દેશમાંરે,
 પ્રભુને ભજ્યા વિના પેઠા વંતર વેશમાંરે;
 કાયા કોમળી આ તો અમન કેરા રાજનીરે,
 રૂંદે શીખામણુ ધરને રૂપીરાજનીરે.

૭૨

ભક્તિ શીશતણું સાદરે, આજળ વસમી છે વાદું. ટેક
 એક હીવસ તો આવી બની, રાજ મોરુંવજને માથે;
 કાશીએ જઈને કરવત મુકાબ્યું, હરીજનને હાથેરે. ભ.
 સત્યને કાળે ત્રણે વેચાણાં, રોહિદાસ ને રાણી;

રૂપીને વાસ્તે રાજ વેચાણો, ભરવાને પાણીરે. ભ.
 પેરો પટાળાં પ્રેમનાંરે તમે, ગુરવિર થઈ ચાલો;
 ભોળે ભગત કહે ગુર પ્રતાપે, અમરાપર માલોરે. ભ.

૭૩ શ્રી રાસહુંડી.

મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે શામળા ગીરધારી,
 પ્રભુ એક તમારો આધારરે શામળા ગીરધારી. ૧

સાખી.

પ્રહલાદની પત રાખવા, ધર્યું નરસીંહ રૂપ;
 થાંભ થકી વહાલો પ્રગટીયોરે,
 માર્યો હીરણ્યકશ્યપ ભુપરે. શા. ૨

નોભાડામાંથી બળતાં ઉમાર્યા, બીલાડી કેરાં બાળ;
 ટીટોડીનાં વહાલેઈડાંઉમાર્યા, હરીહેતેથયારખવાજરે. શા.
 વાણીઆને વીમાસણ કરી, ને કથો માટીનો આર;

ખાંડણીયામાં મોલી ખાંડીયો,
 તમારી મરણ પ્રમાણે મહારાજરે. શા. ૪

રાણાજીએ રાડ વધારી, મીરાં કાસણ મહારાજ;
 ઝેર ઘોળીને મોકલ્યાં તમે, ઝેરના બલુનહારરે. શા. ૫
 જંગેવ કેરે કારણે, ચક્કર ધરીયો હાથ;

સુધન્વાને કારણે તમે, તેલમાં થયા તતકાજરે. શા. ૬

શીખીરાજની માટી છાબેતોળાણી, ખાલી કરયાં શરિર;
 ધર્મ કેરે કારણે તમે, દાસવા કારણ મહારાજરે. શા. ૭
 સાડાત્રણસો ખોરડા નાગરના, જુનામઠ મોજર,
 તેમાં નથી મારે નોતર મને, નાતેદીવો તીરસ્કારરે. શા. ૮
 ઝુંપડી તારા શેવકની જમવા નથી જર;
 બેટી બેટો તો વળાવીયાં હવે,
 વળાવી છે ઘરની નારરે. શા. ૯

અરથ તો ગોપીચંદનું તુલસી હેમનો હાર;
 સાચું ઘરેણું મારે શામળો મારી,
 દાસત છે ઝાઝને પખાજરે. શા. ૧૦

હું નથી મોટો લાખુપતી, હું નથી શેઠ શાહુકાર;
 નરસીમહેતાનીવીનતીહું તો, નાગરમાં છું કંઠાલરે. શા. ૧૧
 શેઠ તો દુવારકાંપુરી, શામળશાહ જેનું નામ;
 હુંડીલેજોહાથમાં મોહન, કરજો પછી બીજું કામરે. શા. ૧૨
 તીરથવાસી ગામમાં ફરે, પુછે નામ ને ઠામ;
 મલીએ મલીએ ફરી વળ્યા અહીં,
 નથી શામળશાહનું નામરે. શા. ૧૩

ધુતારે ધુત વીવા કરી, અમને કહેતું બધું મામ;
 ઠમારે કરી ઠેકડી અમારે, પુર્વજન્મનાં પાપરે. શા. ૧૪

તીરથવાશી ગામમાં ફરી નીકળ્યા ઝાંપા બહાર;
 ત્યારે રૂપલીધું વાલેવણીકનું, વાલોત્યાર થયા તતકાળરે.
 કાને કુંડલ જળહળે, એના તેજનો નહી પાર;
 બાંએ બાબુબંધ બેરખા, હરીને હૈયેછે હેમનોહારરે. ૧૬
 હુંડી લાવો હનુરમાં, શામળશા મારૂ નામ;
 હમેશાં લખજે હુંડીયું કહેજે, વાણોતર સરખું કામરે ૧૭
 હુંડી હાથે હાથ આપી વાલે, પુરી હૃદય આની હામ;
 નરસીમહેતાનો સ્વામી શામળો વાલેનવખંડમાં રાખ્યુ નામ
 મારી હુંડી સ્વીકારો મહારાજરે, શામળા ગીરધારી;
 માથે ધણી ધારયો કીરતારરે શામળા ગીરધારી,
 મને કોઈની નથી પરવારે, શામળા ગીરધારી;
 શામળીયા જેવો સરદારરે, શામળા ગીરધારી. ૧૮

પ્રાતઃ પ્રભુ પ્રાર્થના.

રામ વેરાવળ, ૭૪

પઢોરે પોપટ રાજરામના, સતી સીતા પઢાવે;
 ખાસે બંધાવી પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવે. પઢોરે. ૧
 પોપટ તારા કારણે, લીલા વાંસ વઢાવું;
 તેનું ઘડાવું પોપટ પાંજરૂ, હિરા રતને જડાવું. પઢોરે. ૨

પોપટ તારે કારણે, શી શી રસોઈ રંધાણું;
 સાકરનાં ઠરી ચુરમાં, ઉપર ધી પીરસાણું. પઢોરે. ૩
 પાખ પીળીને પગ પાંડુરા, કોટે કાંઠે કાળો;
 નરસૈના સ્વામીનેલજે, રામતાણી રૂપાળો. પઢોરે. ૪

૭૫ રામ વેળાવળ.

કોણ એ સમાના કામની, દત્ત ફળીએલ રામા;
 દ્રોપદીની લજ્જા રાખવા, હરી ઉભાછે સામા. કોણ. ૧
 વાલોજી ગયાતારે વાડીયે, સર્વે સુંદરી સાથે;
 શેલડીનો સાંઠો છોલતા, છરી બેઠીછે હાથે. કોણ. ૨
 માનીતી મંદીર પધારિયાં, ચીંથરડારે લેવા;
 દ્રોપદીએ ચીર વધેરિયાં, હરીને પાટો બાંધવા. કોણ. ૩
 ત્રીકમે તેના તાંતણા, લખી રાખ્યા છે લેખે;
 નવસેનવાણુ ચીરપુરીયાં, સઘળી સભારે દેખે. કોણ. ૪
 ગરડ ચઢીને ગોવીંદ આવિયા, આવ્યા અંતરબમી;
 ભક્તકિદ્દારણુ ભુવરો મેતા નરસઈનો સ્વામી. કોણ. ૫

૭૬ વેરાવળ.

આવો અમારે દેશડે, મીઠા મોહન માવા,
 દહી દુધને ઘત ઘણું, ખીરમાં ખાંડ ખાવા. આવો. ૧
 રસોઈ ઠરી ભાત ભાતની, કાન તમારે કાળે;

પ્રોતમ પ્રીતે પધારીએ, કૃપા કરીને આજે. આવો. ૨
 મંગાજળ મેં તો મરમ કર્યું, નાથ તમારે નાવા;
 આપું પીતાંબર પહેરવા, ચાલો પ્રસાદ પાવા. આવો. ૩
 અરજ શુભી અલબેલડો, પ્રેમે આવ્યા છે ધાર્ધ;
 જોપીઓ દેખી ઘેઝી થઈ, અતી મન હરખાઈ. આવો. ૪
 ભાવથી ભોજન જમાડી, બીડી પાનની દીધી;
 ઘણા દીવસની ગોઠડી, કાન આમળ કીધી. આવો. ૫
 પ્રેમની સાંકળે બાંધીયા, હવે નહીં દેઉં ભવા;
 નરસંપનાસ્વામીશામળા, ચાલો ગોકુળ જાવા. આવો. ૬

૭૭

નારાયણ નામ લેને તું પ્રાણિરે,
 બદ્ધીનાથ પ્રમટયા જુમ જણી. ટેક.
 મર્જવાસે રક્ષા કીધી તારીરે;
 દીધો જઠરા અગ્નિથી ઉમારિરે,
 તેને કેમ મેલ્યો છે વિસારી. નારાયણ.
 નર દેહ દીધો તુને નાથેરે,
 ધન હોય તો વાવર તારે હાથેરે;
 પડયું રહેશે કોડી નાવે સાથે. નારાયણ.
 વણુ સમજે કહે મારું મારુંરે,

ધન કાજ ફરે તમ પારેરે;

તારે હાથે નથી ધન તારે.

નારાયણ.

મિથ્યા મુખમાં તે શું લપટાણેરે,

લોક લાગે મળે દીધો પાણેરે,

જય છે ત્રણાના પુરમાં તથાણે.

નારાયણ.

કાયા માયા એ રીતે કાચીરે,

તેમાં રંજમાં શું રહ્યો રાચીરે;

બ્રહ્માનંદ કહે વાત સાચી.

નારાયણ.

૭૮

વૈકુંઠ મારે હુકડું, હરિજનને મન હનુર;

દુરીજનથી દુર વસે છે, પ્રેમી જનને ઉર. વૈકુંઠ.

કામ ક્રોધ લોભજ કહીએ, તેનાં ઉખેડાને મુળ;

મોહમાયાને મમતા કહીએ, તેનું કાઢો શુળ. વૈકુંઠ.

પાત્ર દેખીને પોષીએ. ભુખ્યાને આપીએ અન્ન;

કુડી સાખો નવ પુરીએ, પરહરીએ પરધન. વૈકુંઠ.

ચિત ચોરી ના રાખીએ, મારીને રાખીએ મન;

ભણેનરસેયો વૈશ્ણવકહીએ, હરીનેવહાલાહરજન. વૈકુંઠ.

૫૬ ૭૯

ઓ રાણાજીજીવનો સંગાથી, હરિવલ્લભારે ક્રોધ નથીરે

મારેપ્રભુમજવાનીહામ મારેહરિભજવાનીહામરે. ઓ

ઓ રાણાજી એકરે માયોનાં દો દો વાછડારે;
 તેમના જુદા જુદા લેખ (૨) એકરે શીવધર : પોઠીયોરે;
 બીજો વાંચીડાને ધેર, હો રાણાજી જીવનો સંઝાથી;
 ઓ રાણાજી એકરે માટીનાં દો દો માટલાંરે,
 હારેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨) એકરેમાટલુંજશોદામાતનુંરે
 બીજું કલાલને ધેરરે, હો રાણાજી જીવનો સંઝાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વેલાનાં દો દો તુમડારે;
 હારેતેમનાજુદાજુદાલેખ(૨) એકરેતુમડુંસાધુસંઝમારેજી;
 બીજું રાવળીયાને ધેરરે હો રાણાજી જીવના સંઝાથી
 ઓ રાણાજી એકરે માતાના દો દો બેટડારેજી.
 તેમનાજુદાજુદાલેખ (૨) એકરેબેટાચોરાશી ધુણીએરેજી,
 બીજોતેલખચોરાશીમાંહરે, હોરાણાજી જીવનો સંઝાથી.
 ઓ રાણાજી એકરે વાંસની દો દો વાંસળીરેજી.
 તેમનાજુદાજુદાલેખ(૨) એકરેવાંસળી જશોદામાતનીરે,
 બીજી વાદીડાને ધેરરે હો રાણાજી. જીવનો સંઝાથી.
 ઓ રાણાજી રોહિદાસની ચેલી મીરાં બોલીયાંરેજી,
 હારેકેમારેકરવોસાધુસંઝ(૨)શામળીયાસાધુનાસંઝમારેજી
 જોથી ચડે ચોમણો સંઝરે હો રાણાજી જીવનો સંઝાથી
 હરિ વીના કાંઈ નથીરે.

૫૬ ૮૦

કકકકા.

છપાયા છંદ.

કક્કા કર સદગુરનો સંમ, રહે કમળમાં લાગે રંમ;
 અંતરમાં અજવાળું થાય, માયા મનથી દુર પળાય;
 લિંગ વાસના હોયે ભંગ, કક્કા કર સદગુરનો સંમ. ૧
 ખખખા ખરેખરી છે વાત, તે શ્રીમુખે કહી સાક્ષાત,
 જ્ઞાની મુની જોગી જતી, ગુર કિરપા વણ સિદ્ધિ નથી;
 જન્મમરણની મટશેવાત, ખખખા ખરેખરી છે વાત ૨
 મગમા ગુરની સેવા કરો, પરનિંદા પરધન પરદરો;
 પ્રપંચ તે પડવાનો ડામ, સાચે રાચે સીતારામ;
 એ શીખામણ ચિત્તમાંધરો, મગમાગુરની શેવા કરો. ૩
 ઘંઘા ઘણું કહે શું થાય, ભવ તરવાનો એ ઉપાય;
 સમજીને સંશય ટાળવા. બાહ્યર ભીતર હાર ભાળવા;
 જોતાં જીવ હશાતોભય, ઘંઘા ઘણું કહે શું થાય. ૪
 નન્નાનિર્મળ તેની દશા; જેને હરિ રૂપીયામાં વસ્યા;
 પોતાના અવગુણને હણે, પરના તો રૂપીયે નવ મણે,
 કોના દોષ ન દેખે કશા, નન્ના નિર્મળ તેની દશા ૫
 ચમ્પા ચિત્તમાં ચેતી લે, મ.થે મરણતણે છે એ;

કાયા ઉપર તાકે કાળ, મોહ પારધીએ માંડી જળ;
 નેમાં હરી રાખે તો રહે, ચચ્યા ચિત્તમાં ચેતી લે. ૧
 છચ્છા છે માયા ગુણમયી, બળવંતી પણ દીસે નહિ;
 દાનવ માનવ ને દેવતા, આધીન થઇ સૌએ સેવતા;
 હરિજન આગે હારી રહી, છચ્છા છે માયા ગુણમયી. ૭
 જજ્જલ વિરલા જાણે ભેદ, માયા પ્રપંચ વિધિ નિષેધ;
 તે માયાનું તજવું માન, માયાપતી ભજવા ભગવાન;
 અંતરમાં ઉપજે નિર્વેદ, જજ્જલ વિરલા જાણે ભેદ. ૮
 ઝઝા ઝાંખી જોને જોહ, વણુ વાદળ જ્યાં વરશે મેહ;
 વિના સરોવર અંબુજસાર, વિના ભમ્ભર ઉઠે ગુંબર;
 વિના અર્ક અજવાળું જોહ, ઝઝા ઝાંખી જોને તેહ. ૯
 નન્ના નામ નાવ છે સાર, જે જોશે તે ઉતરે પાર,
 કાળ કર્મ નહિ લાગે લેશ, આનંદી હરિનો દેશ;
 તે પદને પામે નિરધાર. નન્ના નામ નાવ છે સાર. ૧૦
 ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે, અંતરજાતી ઘટમાં મળે;
 નાના મોટા હરીના ઘાટ, કાંઈ સુદ્ધ ને કાંઈ વૈરાટ,
 હરીને ભજતાં હુંપદ મળે, ટટ્ટા ટેક જનમનો ટળે. ૧૧
 ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક, જ્યાં ન મળે બીજાની બીક;
 નિર્ભય નારાયણનો વાસ, પ્રેમ ધરીને રાખે પાસ;
 સમજી માની લેને શીખ, ઠઠ્ઠા ઠેકાણું છે ઠીક. ૧૨

ડહા ડહાપણ મુકી દે, સદગુરને શરણે જઈ રહે;
 વચન તણે રાખી વિશ્વાસ, કુકલ્પનાનો કરજે નાશ;
 ઉપાધીથી અળગો રહે, ડહા ડહાપણ મુકી દે. ૧૩
 ઢઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું, રૂડા પુરૂષને રૂડીયે રહ્યું;
 સમજ્યા તેણે લીધો સાર, માફત નર તો ખાશે માર;
 જોતામાં જોખન તો મયું, ઢઢા ઢોલ વગાડી કહ્યું ૧૪
 રેણા રણ ચોરાશી તણું; તેનું વ્યાજ વધે છે ધણું;
 દાણીખરમાં ડુલી મયો, દેવાળું કાઢીને રહયો;
 જમકિંકર કરશે તાપણું, રેણા રણ ચોરાશી તણું. ૧૫
 તત્તા તારૂં આપ તપાસ, ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં તું જશ;
 ખેપ કરીને ખોળી કાઢ, હરિફ હોય તો લાગે હાડ;
 મુરખના મનમાં નહીં ત્રાસ, તત્તા તારૂં આપ તપાસ. ૧૬
 થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી, કાણ રંક કોણ પ્રથ્વીપતી;
 આજ કાલમાં જવું સહી, કોટી ઉપાયે રહેવું નહી,
 ભાવધરોભજકમળાપતી, થથ્થા સ્થિરતો રહેવું નથી. ૧૭
 દદા દેહ દેવળમાં દેવ, સેવક થઈને કરને સેવ;
 પ્રેમ પુરૂષને અંદનહાર, જ્ઞાનદીપક ઘટમાં અજવાળ,
 અંતરનો ટાળે અહમેવ, દદા દેહ દેવળમાં દેવ. ૧૮
 ધહા ધરજે ધારણ ધીર, વાચ કાચ વશ રાખે વીર;
 શબ્દ તણી ગ્રહજે સમશેર, શત્રુ દળમાં પાડે ભેગ;

સદગુરુખજ્ઞતર પહેરશરીર, ધક્કા ધારણ ધરજે ધીર. ૧૯
 નન્ના નિસ્નાન ગુરુનું છેય, ધીરવીર પગ રોપી રેય;
 કાયર નરનું નહિ ત્યાં કામ, શુરવિરનો સાચો સંગ્રામ;
 જીયાનિર્ગુણજગમાંજેય, નન્નાનિશાનગુરુનું છેય. ૨૦
 પપ્પા પુરાની જે પ્રીત, મેરૂ ચળે પથ ન ચળે ચિત્ત;
 ઠંડવનીપેરે અવિચળરહે, સ્તુતીનિંદાને સુખદુઃખસહે;
 નાસાયથુને નીરખે નીત, પપ્પા પુરાની જે પ્રીત. ૨૧
 ફફ ફેમટ તે કોણ ફરે, સચેત થઈ હરી સ્મરણ કરે;
 જનમમરણમાં આવે નહિ, જેનું મન વશીયું હરીમહી;
 જઠરા વાસ ન નીરચે કરે, ફફ ફેમટ તે કોણ ફરે. ૨૨
 ભલ્ભાભજનથક્રીભયટળે, નિશ્ચય કાળકરાળન મળે;
 ભેખ ધરે જે સીફી થાય, ભાંડ ભવાયા વધકુંઠ બાય;
 જેવોભાવતેવાહરીમળે, ભલ્ભાભજનથક્રી ભયટળે. ૨૩
 મમ્મા માયા મનની બણ, મારૂં તારૂં ખે ચાતાણ;
 સંધળેસંરખાઆતમરામ, સાંધા વાંધા મનનું કામ;
 માટેમનહરીચરણેઆણ, મમ્મામામાયામનનીબણ. ૨૪
 જજ્જ જીવપણું જેહને, સંશય શોક સદા તેહને;
 આત્મગુફી ન ઉપજે કદા, આશા ત્રણાને આપદા,
 દેહ દરશી દેખે દેહને, જજ્જ જીવપણું જેહને. ૨૫
 રેરા રામ ભજનમાં રહે, ખીજું બદલું મુઠી દે,

વળતો શીદ વદે છે વાદ, નીર વલોવે ન આવે સ્વાદ;
 હરીનું હારદ હેતે મહે, રેરા રામ ભજનમાં રહે. ૨૬
 લક્ષ્મી લે તું આતમ લાવ, ફરી ફરિ નહી આવે દાવ;
 જીતી બાજી હારીશ નહિ, સમજીને શીખામણ કહી;
 હવે ન ચુકીશ આવ્યો દાવ, લક્ષ્મીલે તું આતમલાવ. ૨૭
 વગ્વા વેદ વચન નીરધાર. જે પ્રીછે તે પામે પાર;
 ઉંચનીચનો અંતરનથી, સમજ્યા તે પામ્યા સદમતી,
 સંશયશોકતજ્જેઅહંકાર, વગ્વાવેદવચન નીરધાર. ૨૮
 શરશા સાધન સરવે થયું, જેનું ચીત રહી ચરખે રહ્યું;
 હરતાં ફરતાં હરીનું ધ્યાન, તપ તીરથ તેને બહુ દાન,
 કોટીવીધનભયદુરકૃતમયું, શરશા સાધનસરવેથયું. ૨૯
 ખખખા ખાંડનાં બીબાં ભરે, કોયલ કામડો કુંજર કરે;
 મીનમગર બહુ જળચર જાત, જેવું બીબું તેવી ભાત,
 મીસરી જેતાં તો મન ઠરે, ખખખાખાંડના બીબાં ભરે.
 સરસા સઘળે સુંદરશ્યામ, હરી વીના નહી કાલો કામ;
 અનેક રૂપે એનાં નામ, આદે અંતે એકજ રામ;
 જે સમજેતો પુરણકામ, સરસા સઘળે સુંદરશ્યામ. ૩૧
 હહા હરી ભાળો ભરપુર, દોષ કર્મ તો રહેશે દુર;
 રવિ તે રજની નહીકો કાળ, તેમ આતમા પુરણ ભાળ,

નિર્મળનયણેનીરખોનુર, હહા હરી ભાળો બરપુર. ૩૨
 સૌ અક્ષર સંપુર્ણ થયા, હરી ગુર સંતે કીધી હયા;
 અક્ષરઅક્ષર આનમખોધ;જે સમજે તો ટળે વીરોધ,
 સંવતઅઢારખત્રીશીસાલ. ચૈતરસુદસાનમસોમવાર. ૩૩
 સંધેસર સાધુનું ધામ, ઠાકોર કુંજખીહારી નામ;
 પ્રીતમ પ્રેમે અક્ષર કહ્યા, હરી ગુર સંતે કીધી હયા. ૩૪

૫૬ ૮૧

ઉપદેશ.

દેહ મનુ'ય ધરી, હરી ના બણ્યા તેણે સરવસ ખોયું;
 મારાવાલાજી, હામણી મુકીને પથ્થર ચીત ખોયું. ટક.
 તેં અમરત ઢોળી વિષ પીધું, તેં હાથે કામ કુડું કીધું;
 તેં મિથ્યા માતને દુઃખ દીધું. દેહ૦
 તનેજાળવીઓજઠરામાંહી; તારક્ષણકર્યુ પ્રભુએ ત્યાંહી;
 તે જ્ઞાન તને સ્વપને નહી. દેહ૦
 જમતપતીને નવ જોયો. - દ્યવ્રક્ષ તજી બાવળ ખોયો;
 તેં ઉત્તમ જન્મ એળે ખોયો. દેહ૦
 એનીદેહઅશુદ્ધશુદ્ધવાણી, જેણેપ્રીતપ્રભુનું નવ આણી;
 એ અધમ જાત પામર પ્રાણી. દેહ૦
 એનેકૃતગ્રી સરખાકહીએ, તેનીસંગે તે સરખાયકૃએ,
 કહે પ્રીતમ એથી અજમા રહિએ. દેહ૦

૫૬ ૮૨

હરી ભજન કરો, ભય ભાગે જમ-દુતનો ભક્તિભાવે;
અંતકાળસમે, હરિનું બાનું હોય ત્યાં જમ શીદ આવે, દેક.

જેને તીલક છાપ તુલસી માળા,

જેને મુખડે ગોવીંદ ગોપાળા;

તેને શુરે કરે જમડા કાળા,

૧

એવો ભજન તણો પ્રતાપ છે,

તેને લખ ચોરાશી માફ છે.

૨

એવું નીર્ભય નારાયણનું બાનું,

તનું ખોળે ન રવીનંદન પાનું.

૩

પ્રાણી માફ માફ ન મીથ્યા ન કરવું,

એક ધ્યાન હરિનું નીત્ય ધરવું;

કહે પ્રીતમ ભવસાગર તરવું.

૪

૫૬ ૮૩

રાજ્યો.

બગો બગો જીવ લાડકારે, તમને દેહ છું શીખ;

કહ્યા પ્રમાણે જો ચાલશો, ત્યારે તમને છે ઠીક;

રામ રટોને કાઈ રંગમાં, દેક.

- જલ્લ ચોરાશી વાટમાંરે, ધર્યાં બહુ અવતાર;
મનખો મળ્યો ધણિ મહેનતે, નથી વારંવાર. ૧
- કોઈ આમળ કોઈ પાછળરે, જાવું જાવું જરૂર;
રહું નથી ને રહેશે નહીં, રાય રાણાને સુર. ૨
- નીત્રતી કહે છે નાથનેરે, નહીં માનો મારી વાત;
પડશે પ્રત્રતીના પાસમાં, પછે પછાડશે હાથ. ૩
- નહોય કુટુંબ એ તાહરેરે, રોટા રામ મુકી રાજ;
રણ સંખંધે આવી મળ્યું, લેણા દેણાને કાજ. ૪
- નહોય તરણી એ તાહરીરે, દાખે સ્વલ્પનું સુખ;
વીકાર તે થકી વાધશે, પછી દાંવાનળ દુખ. ૫
- પુત્રને પેટ પીતા અવતરે, પીતાને પેટ પુત્ર;
અદલુત ખેલ રામનો, એમ ચાલ્યું ઘરસુત્ર. ૬
- પાળી પોપીને મોટા કરેરે, જીવને આણીને સોપ;
તે પુત્ર મુખ મેલે દેવતા, જીવ્યો ગુણના ભાંધ દોપ. ૭
- છળ પડે છે એક એકથીરે, એવો માયાનો ધોળ;
અન્યોઅન્યે વળગી રહ્યું, મોટે જય ધરખોળ. ૮
- કાયા પરપોટો નીરનેરે, પુલ્યો પુટીને જય;
શુર ચરણ પ્રતાપથી, નરભેરામ જશ માય. ૯

૫૬ ૮૪

રાજ્યો.

જીઓને નીર ઝાકળ તણુરે, દેખે છે સહ લોક;

પળ પછી કાંઈ ના મળે, એમ જોખન છે ફેક;

રામ રોટાને કોઈ રંઝમાં. ૮૬.

નીવ્રતી રાણી એમ બોલીયારે. મને નાથની છે ભાળ;

કહ્યું કરો તમે કંઈજ, ફરી નહીં આવે તાલ. ૧

નાટક વીરનુએ રચ્યું જ્યારનું, ચીતયાં ચાદ માળ;

અથડાયો છે જીવ ત્યારનો, વેઠ્યા કોટીક કાળ. ૨

સતીતણું કહ્યું સાંભળીરે, લાગ્યો રામનો રંઝ;

દશકો નીવ્રતીનો વહી ગયો, પછી પ્રવ્રતીનો સંઝ. ૩

સંતાન થયાં નીવ્રતીને, પ્રાણ પુરૂશનો સંઝ;

ધર્મ સંતોષ વડા દીકરા, જેનો અહભુત રંઝ. ૪

શાંતી સંતોષની નાર છેરે, દયા ધર્મને શરણ;

વિવેક વૈરાગ્ય વીચારજી, પુંછે વાળનાં છે ત્રણ. ૫

જ્ઞાન વહુ છે વૈરાગ્યનાંરે, ક્ષમા વીવેકની નાર;

અક્લ વહુ છે વિચારનાં, એક સુરતી કુમાર. ૬

એ તો પરવાર નિવ્રતીનોરે, સંકેતમાં કહેવાય;

ગુરુ ચરણ પ્રતાપથી, નરબેરામ જશ ગાય. ૭

૫૬ ૮૫

રાજ્યો,

પ્રવ્રતી રાણી પછે બોલીયાંરે, ન્હોય તમારા ઢંઝ;
હશારત થશે તમ તણી, નવ કરો એનો સંઝ,
રામ રટોને કોમ્મ રંઝમાં. ટેક.

નવ કરો કહ્યું શોકયનુંરે, તમને હઉં છું શીખ;
બેગી કયાંની આશા એહને, કંઈને મંઝાવી લીખ. ૧
અકબરશાહને એ મળીરે, કરી મુકયો ફકીર;

દુકડા મામતો તેને કયો, ઉતાર્યું માપ નીર. ૨

વાણી મધુરી મુખ ઓચરીરે, દાખ્યું સ્વલ્પનું મુખ;
રણતાંખપતાં દીન વહી મયા, પછી વળી ગયું મુખ. ૩

સ્વેત કેશો ત્વચા લડખડીરે, આંખ્યાં નેતરે ખેતાળ;
દંતપુરી તો ઉજડ થઈ, આંખ્યો દુકડો કાળ. ૪

લોભ પ્રવ્રતીનો દીકરોરે, જેની લાલચ નાર;
કોધની અરીશા કામની, ત્રણણ એક કુમાર. ૫

જમને મારે ઝાડો થાયછેરે; આંખ્યા આગળ કર્મ,
કોઠો ચોખાળો ખીજે કહે, કોમ્મ બણે નહિ મર્મ. ૬

જમને મારે આંસુડાં પડેરે, દેખી વહાલાને રોય;
ઝડ વાગીછે માંહે જમની, તે તો બણે નહિ કોય. ૭

સાથ પ્રવ્રતીનો સહુ મયોરે, આવી નિવ્રતી નામ;
મુરના ચર્ણ પ્રતાપથી રોડ નરભા શ્રી રામ. ૮

૫૬ ૮૧

રાજ્યો.

જીવ મયે સુનું સહિ થયુર, કાયા નમ્ર સુનકાર;
દશ દરવાજા બંધ થયા, તુટ્યા આસના તાર;
રામ રોડને કોઈ રંજમાં, ટેક.

મુલા જીવને રોડ નથીર, રોડ શ્વાર્થ સમાધ;
પોતપોતાનું સર્વે રોડ, પ્રગટ આપુછું ગામ. ૧
રોડ તરૂણી કેવું કહીરે; છુટા મુશીને કેસ;
મયું મણીતળ માહરં, જાણિને જાણે વેશ. ૨
સાસરવેલી શું કહી રોડે, પુત્રી સુખ વહુ પેર;
હાવે અમો તો શું કરં, પરણ્યાએ કર્યો કેર. ૩
ઓથને માટે બંધવોરે; ભુજ લેલાટ લગામ;
રણમાં મુક્યો મને એકલો, તને ઘટે નહી ભામ. ૪
માતપીતા કેવું રોડે, પાળે ઘડપણ માહરે,
પુત્રી ભગની કેવું રોડે, સાસરવાસાને સાર, ૫
પુત્ર માઆપને કેવું રોડે, નથી દામ રતી રેખ;
હીવસ પાણી થશે શા વડે, નથી આરો રહ્યો એક, ૬

જમશે કે શહેશે ભુખનેરે, જમશે જમનો માર;
 તેમાંનું કાચ કહેતું નથી, માટે બુઠો પોકાર, ૭
 સ્વાર્થે સર્વે રડેરે, વળી કાંઠ લોકાચાર;
 જન નરભા રટો રામને, નહીં તો ખોશો પેંબર, ૮
 પદ ૮૭

રાજ્યો.

કડીયા સુતાર સલાટનેરે, ઘણો દાખ્યો દામ;
 મગનમાં મહેલ માજી રહ્યા, રટયા નહીં કદી રામ,
 રામ રટોને કાઠ રંજમાં, ટેક
 મોહોલ કરાવ્યા મોકળારે, બહુ બારીયોના ઠામ;
 ઓચીંતા ઉઠિને ચાલીયા, નથી પોહોચ્યા કાંઠ હામ. ૧
 આવો હીંચોળાખાટ હીંચીએરે, રવી ઉમમતે ભાણ,
 સુખ તમારાં સાંભળતાં, મને વાગે છે બાણ. ૨
 અચકે બનાતો બાંધી રહીરે, ઘણો ઓઢ્યાનો પ્રેમ,
 ઘેડયો તેની ભાગી નથી, રહી એમની એમ. ૩
 શાલો લીધી છે મોઢા મુલનારે, લીલા પીળા છે રંજ,
 ઓઢી પહેરી નથી નીસર્યા, નથી અડકાડી અંજ. ૪
 સ્વામી તમે છો ભુખાળવારે, જણું તમારી વાત.
 વહાણું વાયાની વેળા માગતા, દુધ સાકરને ભાત. ૫

ચાર દીવસે જતા જતરારે, ખાવા રાખતા સાથે;
 તાંબે પંથ તમ ચાલીયા, કાંઈએ બાંધ્યું નહી સાથે. ૬
 ધન ધરતીમાં ધાડ્યાં રહ્યાં રે, સાથે લીધું ન કાંચ;
 તે ધનને ક્યારે કાઢશે, તમે ત્યાંહાં આહ્ય. ૭
 તડકે તમે નથી નીસ્યા રે, ઘણું કોમળ મુખ;
 સાણસીએ જમડા ચુંટશે, કેમ વેડશે દુખ. ૮
 ચાર વહુઓને ચાર દીકરારે, નામે ચરણમાં શીશ;
 શા માટે મુખ નથી બોલતા, એવડી શી છે રીસ. ૯
 ઓચીંતા ઉઠીને ચાલીયારે, તેનો શો કહું વીવેક;
 બીડી આપુ મારા હાથની, લેતા જઓને એક. ૧૦
 જેત જેતામાં ચાલી મયારે, કંઈ બાપના બાપ;
 જીવની સાથે એ સંચરે, એક પુન્યને પાપ. ૧૧
 ગુરુ છોટાલાલ પ્રતાપથીરે, જગી નરભા તું જોય;
 દેણ દેણ આપિ મળ્યું, નથી કેનું હવે કોય. ૧૨

૫૬ ૮૮

(નાથ કેસે મજકો બંધ છોડયો) — ખે રામ.

નાથ તમે જનત હો સખ ઘટકી,

મીરાં ભક્તી કરે પરમટકી;

નાથ તમે જનત હો સખ ૦ ટેક.

ધ્યાન ધરી મીરાં રેર સમર હો,

સેવા કરે રઘુવરકી;
સાલીંગરામકુ તુલશી ચડાવત,
બાલો તીલક બીચ ટપકી. નાથ તમે૦ ૧

કૃષ્ણ મંદીરમાં મીરાંબાઈ નાચત,
તાલ મરદાંગ લાગે ચુટકી;
રમઝુમ પાયે ધુવર બાજત,
લાજ ખોલો ધુવટકી. નાથ તમે૦ ૨

વીખના પ્યાલા રાણાજીએ બેળ્યા.
સાધુ સંગાથે મીરાં ચટકી;
કરી ચરણામૃત પી ગયા મીરાં,
વીશ બની અમરતકી, નાથ તમે૦ ૩

ધરકી નીકળી ચક્ષીરે કેદારે,
શીરપર ગાગર મટકી;
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર નામર,
જેસી દોરી ખેલત નટકી. નાથ તમે૦ ૪

પદ ૮૯

રણછોડજીના તથો.

સખી પડવે પુરણુ બ્રહ્મ, જે કોઈ જાણેરે,
રૂડો રણછોડજીનો ધર્મ, વેદ વખાણેરે,
સખી બીજે બોડાણોજી બોલ બોલ્યા એવારે

રાખશે રહેશે તોલ. ઉપજે એવારે
 સખી ત્રીજે તે તુલસીનાં વન પ્રભુજી પ્યારારે;
 હાથમાં વાંદે હરીના જન, શોભે સારારે
 સખી ચોથે ચાલ્યા જાય. વસમી વાટરે
 રૂઢીયામાં રણુછોડરાય, મળવા માટરે-
 સખી પાંચમે પગીયા પંથે, તડકા તનમાંરે;
 સેવા કરે હરીના જન, મારા મનમાં.
 સખી છઠે છાપાં અંજ, ધણિનાં ધરીયાંરે;
 રાખે રૂઢીયા સાથે રંજ, હવે મન હરીયાંરે.
 સખી સાતમે સુંદર સ્યામ, મોહન મળીયારે
 હુંતો આવીશ તમારે ગામ, ફેરા ફરીયારે.
 સખી આઠમ જોડી વહેલ, બળવંત બેઠારે;
 પુરવ દેશમાં કરી મહેર, પંથમાં પેઠારે,
 સખી નોખે નમવા જાય, આણી રાખેરે;
 સેવક સુતા સાંગીમાંય, હરી રથ હાકેરે
 સખી દશમે આવ્યા ઠાકાર, હરજી રસીયારે;
 તે ઠેકાણે ઠાકાર, બહાલો મારો વસીયારે.
 સખી એકાદશીના દન, ગુમળી ઘેરયારે;
 મધરાતે આવ્યા મહારાજ હેરણ હેયારે.
 સખી બારસે બાળ્યા છે બંધ, શેવકથી છાનારે;

સોનું તો સવા વાલ પુંજમાં પામ્યારે.
 સખી તેરશે ગુનળી ધેર, પાછા ફરીઆરે;
 મધરાતે આઝ્યા મહારાજ, કારજ સરીયાંરે.
 સખી ચઉઠશે ચરણામૃત પ્રેમે પીધારે;
 હરી કઠણ થયા નંદલાલ સંદેશા ન ડીધારે,
 સખી પુનમે પુંજ થાય, શોભા સારીરે;
 દરશન કરવાને જાય, નર નારીરે.
 સખી પંદર તથો સાત વાર, જે કોઇ ખાશેરે;
 તેને મળશે દવારકાનો નાથ, વૈકુંઠ જાશેરે.

૫૬ ૯૦

જે રણછોડરાયા જે રણછોડરાયા
 આરતીકીજે મહારાજની, લોપે નવ માયા. જે૦ ટેક. ૧
 મોરમુમટશીરછત્રખીરાજે, મણીમાણેકચળજનેમણી;
 પુણ્ય મુગતાના તોરા, ચરણ સુધી લટકે. જે૦
 પાંચ કસુંખી જીણા સરખંધ, છોમાં બહુ ધરીયાં; (૨)
 તીલક લીલાટ હીરા માણેક, મોતી બહુ ભરીયાં. જે૦
 કેસરીઆડમકરાકૃતકુંડળ, દમિસુત બેઉ જડીયાં (૨)
 એક દટાણે ભૂકટી કેરા તથા ભોવન વડીયાં. જે૦
 અમુલ વરની આંખતણી, ધર્યું ચીમુક ગાલે. (૨)

મુખારવિંદતણી શી શોભા, કેસરીછે ભાળે. જે ૦ ૫
 અમુલ્ય હીરા હોઠ બીરાજે, કોટી રવી ચળકે; (૨)
 કૌસ્તુભમણી કંઠમાં ઓપે, માળા બેહુ લટકે. જે ૦ ૬
 અનેક આલુષણ રત્ન હીમનાં, પુષ્પની માળા; (૨)
 તુલસી હાર ચડાવે પ્રભુને, તે જન બહુ વાલા. જે ૦ ૭
 જરકસી બમો અંગે સાહે, વિવિધ બહુ ભાતે; (૨)
 દેંદ્રાદીક બ્રહ્માદીક સર્વે, સ્તુતી કરે ખાતે. જે ૦ ૮
 ચત્રભુજ પુરશોતમ પુરણ, અવીનાશી નામે; (૨)
 શંખચક્રગદાપદ્મ બીરાજે, બેહુ દરશણ વાજે. જે ૦ ૯
 કટી મેખલા પીતાંબર ઉપર, બાંધ્યા છે પટકે; (૨)
 દીનાનાથ દીસેછે દયાળુ, અમુખખન્યો લટકે. જે ૦ ૧૦
 ચરણકમળ આનંદસાગર, સેવક સુખકારી; (૨)
 જેજનઆવીનીરખે પ્રભુને, દુઃખનટવરકાપેભારી. જે ૦ ૧૧
 છડી વાંસળી નેપુર ઓપે, નટવરને વેશે; (૨)
 ગોપ થઈ માયો ચારિ, ગોપી રમ્યા રાસે. જે ૦ ૧૨
 જે પ્રભુ આપ અનાથનો નાથ તે ડંકપુરવાશી; (૨)
 ડોકર નાથ થઈને બેઠા, પોતે અવિનાશી. જે ૦ ૧૩
 આઠે શીખર ગોડીધર ઉપર. ચોથડીયાં વાગે; (૨)
 નોખતશબ્દ સુણેજે પ્રાણી; દુખ તેના ભાગે. જે ૦ ૧૪

દર્શન દીનાનાથ દયાળુનાં, જે આવી કરશે; (૨)
 કોટી જન્મનાં પુરણ પ્રાપ્તિ, તે પણ હરશે. જે ૦૧૫
 આરતી એ પુરષોત્તમ કેરી, પ્રેમ ધરી ઝાશે;
 જે કોઈ પ્રેમ ધરી ઝાશે;
 સુખ સંપત પામી તે પ્રાણી, વેંકુટે જશે. જે ૦ ૧૬

કબીરનું ભજન ૯૧

અબધુત એસો ગ્યાન બિચારી,

વામે કાણુ પુરુષ કાણુ નારી. અબ.

બ્રાહ્મણકે ઘર નાતી ઘેતી, જોગનકે ઘર ચેલી,
 કલમા પઢકર હુધરે તરકડી, તો આપેઆપ અકેલી. અ.
 નહીં પરણેલી હું તો નહીં કુંવારી, પુત્ર જણ જણ હારી;
 કાળી મુડીકાકોઈ ન હોડયા, તો હજુએ બાળકુમારી. અ.
 સસરા મારો બાળો બોળો, ને સાસુ બાળકુમારી;
 પરણ્યો હમારો પારણિયે ઝુલે, તો મરે ઝુલાવનહારી. અ.
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, તોવે તીનકી મેં જાઈ;
 એ તીનુકે ઘેર ધણીઆણી તો, વેનકું ગોઠ ખોલાઈ.
 નહિ જવું સાવરીએ નહીં જઉં પીયરીયે.
 સ્વામીકી સેજ સમાઈ;
 કહેતકબીરાસુનોભાઈ સાધુ; જેતમેંજેત મીજાઈ. અ.

લે માળારે લે માળા, તુંતો મોહનવરની લે માળા. ૧
નીરખે લે નેટવર ન્યારા.

હસીહિરો તારા હાથજેઆવે,તોતુટેત્રીકુટી તાળા.તુંતો.૨
આ જુઠી ખાજનું જોર ન કીજે.

તારા છોડ મમત મોટા ચાળા. તું તો. ૩

જઠરામાંઅળવિયોતુંને,ભુલીમવભરતોમોટીકાળા. તું.
કાયા તોરી કામ ન આવે;પુકે જલે જેમ અંજારા. તું.૫
છોટાકહેછતમાંનવછાકો,તોસેજ તરશે ભવપાર. તું. ૬

ભજન ૬૩

વારૂ મારા વીરારે, ન કરીએ સંજ નીચનોરેજી. ટેક.
નીચપણું નિશ્યે નરકે લકષ જાય. વારૂ.

આકહીઆનાં દુધરે અતી છે ઉજળારેજી,
તે પીધે તરત મૃત્યુ થાય. વારૂ.

દુધડિયા મંઝાવોરે, મવરી ગાયનાંરેજી;
સાકર ભેળે સ્વાદ અતી ઘણો થાય. વારૂ.

ખાવળીઓ કંટાળોરે, અતી અળખામણોરેજી;
તેને સંજે અંજને વસ્ર ઉજડાય. વારૂ,

આંબલાયાની છાંયારે, અતી રળીયામણિરેજી;
 તેને શેવે ફળની પ્રાપ્તિ થાય. વાર.
 ગુરના પ્રતાપેરે, જોડીરામ બોડીઆરેજી;
 દેને અમને સંત ચરણમાં એ વાસ. વાર.

ભજન ૬૪

રામ ધોળ.

મરડ ચઢી આવળે ગીરધારી,
 વળળ મારી રાખજેરે મોરારા;
 પ્રથમ પુલ્લએ શ્રી ગુરરાય,
 શ્રી કૃશ્ણને લાગું પાય;
 ગુણ જાવાની ઇચ્છા થાય. મરડ૦ ૧
 પ્રથમ પુલ્લએ શ્રી ગુરરાય,
 શારદા કરળે મારી સંહાય;
 પદ પુલ્લને પાવન થાય. મરડ૦ ૨
 માતા આપે અવિચળ વાણી,
 એમ ઇચ્છા રાખજે તમારિ;
 દાસ થાય અવીચળધારી. મરડ૦ ૩

ધનં ધન કુંતાજીરે માય,
જેણે સેવ્યા તે શંકરે રાય;
પાંચ દેવે લીધો અવતાર. મરડ૦ ૪

પાંચે પુત્ર તો પાંડવ જાણો,
છઠ્ઠાં દ્રૌપદીને વખાણો;
એમાં સંદેહ કશો નવ આણો. મરડ૦ ૫

રાજા ધર્મ તો ધર્મ ધ્યાન,
રૂડા એજીનના મન વિશ્રામ;
તેમાં ભીમ મહા બળવાન. મરડ૦ ૬

રત્નવંતાની કુંવરીરે આવે;
સાથે જોશી સહદેવને લાવે,
પાંચે પુત્ર પાંડુના કહાવે. મરડ૦ ૭

હસ્તિનાપુરમાં ઓળો ર પડી,
માંડી બાજી તે પાસા ઢાળી;
પેહેલે પાસે તે હસ્તિનાપુર હારી. મરડ૦ ૮

બીજે પાસે તે મરથ ભંડાર,
ત્રીજે ઉમરવા નથી આર;
એમ સાહ છે વારંવાર. મરડ૦ ૯

ચોથે પાસે ચતુરાઈ સારી,
પાંડવ હાયાં છે દ્રૌપદી નારી;
સામે દુર્યોધન અહંકારી. મ૩૬૦ ૧૦

ત્યાં તો શોભા ભરાઈ છે સારી,
બોલ્યો દુરીયોધન અહંકારી;
તેડી લાવો તે દ્રૌપદી નારી. મ૩૬૦ ૧૧

સતી ભરી સભામાં આવ્યાં,
સભા દેખીને મન લજવાયાં;
દુષ્ટે હસીનેરે બોલાવ્યાં. મ૩૬૦ ૧૨

સતી રમ્યા તમારારે સ્વામી,
હાયાં રાજપાટ સતી ગામ;
આવિ માંડો ઘર આ ઠામ. મ૩૬૦ ૧૩

સતી આવી બેસોનેરે બોળે,
એવાં વચન દુર્યોધન બોલે;
તોયે સતીનાં મન ના ડોલે. મ૩૬૦ ૧૪

બોળે બેસશે મદા ભીમ કેરી,
તને કાળે લીધા ઘેરી;
તું તો બદલ કુળનો વેરી. મ૩૬૦ ૧૫

તને લાગ્યું સંતીનું રે પાપ,
 ખોળે બેઠો તે શોક સંતાપ. મરડો ૧૬
 દુર પંથ છે દ્વારકાં મામ,
 ત્યાં તો પોઢયા છે શ્રી ભગવાન;
 ભેગી ભેઠ ધાયા ધનશ્યામ. મરડો ૧૭
 એમણે ગરડ શણગાર્યો તતકાળ,
 ચીર નવસેનવાણું આણ્યાં;
 આવી પુર્યાં છે શ્રીભગવાન. મરડો ૧૮

પદ ૬૫

શ્રી રામચંદ્રજીના ધ્યાનની સ્તુતી.

શ્રી રામચંદ્ર કૃપાળુ ભજ મનહરણુ ભવ ભય દારણુ,
 નવ કંજ લોચન કાજ મુખકર કંજ પદ કંજરણુ.
 કંદર્પ અમણીત અમીતછપી નવનીલનીરજ સુંદીર;
 પટ પીત માનહુ તડિત રચીસુચી નૌમી જનકસુતાવ.
 શીર મુકુટ કુંડલ તીલક ચાર ઉદાર અંજ વિભુચણુ,
 અભનુ ભુજ શર ચાપ ધર સંગ્રામ જન ખર દુષણુ.
 ભજ દીનખંધુ દીનેશ દાનવ દલન દુષ્ટ નિકંદન,
 રધુનંદ આનંદ કંદ કૌશલ્યચંદ દશરથ નંદન.

ધતી વદત તુલસીદાસ શંકર શેષ મુની મનરંજન.
મમ રહયે કંજ નિવાસ કરે કામાદી ખળદળ મંજન.

મંજળા આરતી.

રસલીના રાય રણછોડ, વસો ભારી રૂદીયામાં,
સુખસાગર શ્રી રણછોડ, વસો ભારી રૂદીયામાં;
પ્રાતઃ ભમે પ્રભુના મુખ નીરખી; આનંદ ઉર ન સમાયરે;
સુરીનર મુનીવર વેદ વખાણે, નારદસારદ આય. વસો.
કોટીવદન છબી મુખપર વારી, અકલીત રૂપ અપારરે;
મંજળ રૂપ મનોહર દીસે, સેવક સુખ ભંડાર. વસો.
તાલ ઝદંજ વીણા રસ વાગે, મુખ મોરલી ધનધોરરે;
પ્રેમ કરીને પીધા રસ બેંધુ, ગોપી ચંદ્ર કીશોર. વસો.
કંચન થાળ કપુર ભરી માંહી, પાંચે જોત પ્રકાશરે;
આરતીઉતા રમારા અલખે જાની, રાધારમણ વીલાસ. વ.
અષ્ટ સીદી આમળ ઉભી, મુખથી રહી કરજોડરે;
પ્રાણજીવન પરશોતમ સ્વામી, રાજ કરો રણછોડ. વસો.

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

૧૨

મહાભારતની કથા.

અઢાર પર્વ સાથે.

વ્યાસજી બલભરામ સુરજરામની બનાવેલી

મોટી ઓગણવ પદમાળા	૧—૦—૦
મકત શીરામજી	૦—૪—૦
ભારત અઢાર પર્વ સાથે	૧૨—૦—૦
મગ્ધાવેધની કથા	૦—૧૨—૦
અભેમન્યુનો ચકાવો	૦—૧૨—૦
સુધનવા આખ્યાન...	૦—૧૨—૦
સ્વર્ગાશીષી	૦—૮—૦
સુરેખાહરણ	૦—૧૨—૦
કૃષ્ણ ચરીત્ર મોહું	૦—૮—
રામાયણ...	૦—૮—
ગીરધર કૃત રામાયણ	૨—૦—
પાંડવા અશ્વમેધ	૦—૧૨—
દ્વાદશ ભાગવત	૦—૧૨—
ભારત દુરગાચંકર કૃત	૧—૮—
ભાગવત દશમ સ્કંધ પુર્વાર્ધ અને ઉત્તરાર્ધ	૨—૦—
પાંડવનું જીવન	૦—૮—

અમારી દુકાને તમામ જાતાનાં પુસ્તકો મળશે.

બુકસેલર લેલુભાઈ અમુલખલાસ.

ડેમણ માણેચોઈ—અમદાવાદ.

નોટપેડ મગળ લેવામાં આવશે નહીં. (ટપાલ ખર્ચ જુદુ પડશે).

